

USTAWA O DZIAŁALNOŚCI POŻYTKU PUBLICZNEGO I O WOLONTARIACIE

Autor: Marcin Dadel
(członek Rady Działalności Pożytku Publicznego)
3w* 009, stan prawny 3.11.2011

I. WSTĘP	3
II. PODSTAWOWE DEFINICJE WYNIKAJĄCE Z USTAWY	5
1. Organizacja pozarządowa – jaki podmiot nią jest, a jaki nie	5
2. Działalność pożytku publicznego – kto może ją prowadzić i w jakich obszarach	7
3. Działalność nieodpłatna i odpłatna pożytku publicznego oraz działalność gospodarcza	9
III. WSPÓŁPRACA ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ Z ORGANIZACJAMI	12
1. Formy współpracy, programy współpracy i terminy podejmowania uchwał	13
2. Zlecenie przez administrację realizacji zadań publicznych (formy współpracy finansowej i tryb jej zlecenia)	16
3. Oferta z inicjatywy własnej organizacji	17
4. Otwarty konkurs ofert (ogłoszenie, składanie ofert, wyniki, kontrola, sprawozdanie)	18
5. Tryb małych zleceń	24
IV. INICJATYWA LOKALNA I ZASADY JEJ DZIAŁANIA	26
V. ORGANIZACJE POŻYTKU PUBLICZNEGO	30
1. Warunki uzyskania statusu OPP	30
2. Sprawozdawczość OPP	32
3. Przywileje OPP	35
4. Tworzenie rejestru OPP uprawnionych do otrzymywania 1%	37
5. Odpowiedzialność za szkody	38
6. Nadzór nad działalnością OPP	38
7. Utrata statusu OPP	39
VI. RADY DZIAŁALNOŚCI POŻYTKU PUBLICZNEGO	41
1. RDPP na poziomie krajowym	41
2. Rady wojewódzkie i powiatowe	42
VII. WOLONTARIAT	46
1. Kto może być wolontariuszem i kto może korzystać z jego świadczeń?	46
2. Prawa i obowiązki wolontariusza oraz organizacji	47
3. Ubezpieczenie wolontariusza	48
VIII. NAJCZĘŚCIEJ POPEŁNIANE BŁĘDY DOTYCZĄCE USTAWY O POŻYTKU	50
IX. TEKST USTAWY	51

PODSTAWA PRAWNA:

- Ustawa z dn. 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. Nr 96, poz. 873 z późn. zm.)
- Ustawa z dn. 22 stycznia 2010 r. o zmianie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 28, poz. 146)
- Ustawa z dn. 19 sierpnia 2011 r. o zmianie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 209, poz. 1244)
- Ustawa z dn. 24 kwietnia 2003 r. Przepisy wprowadzające ustawę o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. Nr 96, poz. 874 z późn. zm.)
- Rozporządzenie MPiPS z dn. 15 grudnia 2010 r. w sprawie wzoru oferty i ramowego wzoru umowy dotyczących realizacji zadania publicznego oraz wzoru sprawozdania z wykonania tego zadania (Dz. U. Nr 6, poz. 25)
- Rozporządzenie MPiPS z dn. 23 marca 2011 r. w sprawie rocznego sprawozdania merytorycznego z działalności organizacji pożytku publicznego (Dz. U. Nr 80, poz. 434)¹
- Rozporządzenie MPiPS z dn. 14 września 2010 r. w sprawie przeprowadzania kontroli organizacji pożytku publicznego (Dz. U. Nr 173, poz. 1172)
- Rozporządzenie Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji z dn. 29 kwietnia 2011 r. w sprawie trybu postępowania związanego z nieodpłatnym informowaniem w programach jednostek publicznej radiofonii i telewizji o prowadzonej przez organizacje pożytku publicznego nieodpłatnej działalności pożytku publicznego (Dz. U. Nr 109, poz. 638)
- Rozporządzenie MGPiPS z dn. 4 sierpnia 2003 r. w sprawie Rady Działalności Pożytku Publicznego (Dz. U. Nr 147, poz. 1431)
- Ustawa z dn. 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2010 r., Nr 51, poz. 307 z późn. zm.)



Broszura uwzględnia zmiany wprowadzone do ustawy o pożytku przez Ustawę z dn. 19 sierpnia 2011 r. o zmianie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 209, poz. 1244).

¹ Rozporządzenie to wchodzi w życie 1 stycznia 2012 r. – oznacza to, że do sprawozdań merytorycznych od 2011 r. OPP będą stosować przepisy tego nowego rozporządzenia (np. jego nowy wzór).

I. WSTĘP

Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie została uchwalona 24 kwietnia 2003 r. Był to pierwszy akt prawny, który wprowadził definicję organizacji pozarządowej i wolontariatu oraz uregulował sposób współpracy administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi. Ustawa wprowadziła też nowe pojęcia do prawa polskiego: „działalność pożytku publicznego” oraz „organizacja pożytku publicznego”

Ważne nowelizacje ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, które opisujemy w tej broszurze to:

- Nowelizacja z 22 stycznia 2010 r. (zmienione w jej wyniku przepisy w większości weszły w życie 12 marca 2010 r., a regulacje dotyczące 1% we wrześniu 2010 r.). W założeniu zmiany te miały przede wszystkim uprościć współpracę organizacji z administracją publiczną – zmiany te opisujemy w broszurze dokładnie, ponieważ mimo tego, że weszły w życie w 2010 r. to nadal zdarza się, że zarówno pracownicy i działacze organizacje, jak też pracownicy urzędów nie znają ich treści. Zwracamy też uwagę na jej nowe formy wprowadzone w 2010 r. (m.in. wieloletnie programy współpracy, inicjatywę lokalną oraz rady działalności pożytku publicznego na szczeblu gminnym, powiatowym i wojewódzkim).
- Nowelizacja z 19 sierpnia 2011 r. Tym razem zmiany dotyczyły m.in. zmian w procedurach konkursowych i sprawozdawczości organizacji pożytku publicznego. Najważniejsze zmiany wynikające z tej nowelizacji zostały wyróżnione w tekście. Większość z nich wchodzi w życie w listopadzie 2011 r., a niektóre (dotyczące sprawozdań składanych przez OPP) w styczniu 2012 r. lub 2013 r. (te wchodzące w życie 1 stycznia 2012 r. zostały zaznaczone w tekście ustawy).

Dla wygody Czytelników i Czytelniczek omawiamy w treści broszury, po kolei artykuły ustawy o pożytku, tak, aby w przypadku wątpliwości interpretacyjnych można było łatwo znaleźć komentarz do danego przepisu. Dodatkowo na końcu można znaleźć treść ustawy z uwzględnieniem zmian z sierpnia 2011 r.

Zachęcamy też do zapoznania się z poniższym słowniczkiem, który wyjaśnia podstawowe skróty i pojęcia użyte w tekście.

Słowniczek skrótów i pojęć użytych w broszurze:

- ustawa o pożytku – ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- OPP – organizacja mająca status pożytku publicznego,

- KRS – Krajowy Rejestr Sądowy, sąd rejestrowy,
- podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 ustawy o pożytku – tzw. organizacje kościelne, stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego, spółdzielnie socjalne, spółki akcyjne, spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz kluby sportowe będące spółkami,
- sfery pożytku publicznego – obszar zadań publicznych wskazanych w art. 4 ust. 1 ustawy o pożytku,
- RDPP – Rada Działalności Pożytku Publicznego,
- MPiPS – Ministerstwo (minister) Pracy i Polityki Społecznej (właściwe/-y ds. zabezpieczenia społecznego).

II. PODSTAWOWE DEFINICJE WYNIKAJĄCE Z USTAWY

1. Organizacja pozarządowa – jaki podmiot nią jest, a jaki nie

Często obiegowo przez „organizacje pozarządowe” rozumie się stowarzyszenia i fundacje, ale ustawa o pożytku wprowadziła prawną definicję organizacji pozarządowej (art. 3 ust. 2), która obejmuje też inne podmioty.



Zgodnie z ustawą o pożytku organizacją pozarządową jest każda instytucja (osoba prawna lub jednostka posiadająca zdolność prawną na podstawie innych ustaw), która nie działa w celu osiągnięcia zysku i nie jest jednostką sektora finansów publicznych.

Ustawa wskazuje wprost, że w tej definicji mieszczą się fundacje i stowarzyszenia (art. 3 ust. 2). Za organizacjami pozarządowymi uznaje też m.in. partie polityczne, związki zawodowe, organizacje pracodawców, samorządy zawodowe.

Ustawa o pożytku wprowadziła jednak pewne restrykcje dla partii politycznych, związków zawodowych i organizacji pracodawców, samorządów zawodowych oraz fundacji utworzonych przez partie polityczne. Mimo, że są one uznane za organizacje pozarządowe to art. 3 ust. 4 wyłącza je ze stosowania działu II ustawy – a więc z możliwości prowadzenia działalności pożytku publicznego (w kolejnym podrozdziale wyjaśniamy, co oznacza to pojęcie).

Jakie podmioty nie są organizacjami pozarządowymi?

Zgodnie z Ustawą z dn. 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych do sektora finansów publicznych zaliczane są następujące podmioty (i w myśl definicji w ustawie o pożytku **nie są to organizacje pozarządowe**):

- organy władzy publicznej, w tym organy administracji rządowej, organy kontroli państwowej i ochrony prawa oraz sądy i trybunały,
- jednostki samorządu terytorialnego oraz ich związki,
- jednostki budżetowe,
- samorządowe zakłady budżetowe,
- agencje wykonawcze,

- instytucje gospodarki budżetowej,
- państwowe fundusze celowe,
- Zakład Ubezpieczeń Społecznych i zarządzane przez niego fundusze oraz Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS) i fundusze zarządzane przez Prezesa KRUS,
- Narodowy Fundusz Zdrowia,
- samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej,
- uczelnie publiczne,
- Polska Akademia Nauk i tworzone przez nią jednostki organizacyjne,
- państwowe i samorządowe instytucje kultury oraz państwowe instytucje filmowe,
- inne państwowe lub samorządowe osoby prawne utworzone na podstawie odrębnych ustaw w celu wykonywania zadań publicznych, z wyłączeniem przedsiębiorstw, jednostek badawczo-rozwojowych, banków i spółek prawa handlowego.

Ustawa nie uznaje też za organizacje pozarządowe organizacji kościelnych i stowarzyszeń jednostek samorządu terytorialnego (art. 3 ust. 3), ale mogą one prowadzić działalność pożytku publicznego i są objęte regulacjami ustawy o pożytku.



Organizacje kościelne i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego nie zostały wprost uznane za organizacje pozarządowe, ale zostały właściwie zrównane z nimi. Mają podobne możliwości działania, ponieważ przepisy ustawy o pożytku dotyczą ich w takim samym stopniu, jak organizacji pozarządowych, przy czym stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego nie mogą ubiegać się o status organizacji pożytku publicznego.

Działalność pożytku publicznego mogą prowadzić także spółdzielnie socjalne, jednak ustawa wyłącza je z art. 7 oraz art. 19b–41i. Spółdzielnie socjalne nie mogą zatem być stroną w inicjatywie lokalnej, posiadać statusu OPP, a ich przedstawiciele nie mogą zasiadać w radach działalności pożytku publicznego. Spółdzielnie mogą natomiast – w ramach prowadzonej działalności pożytku publicznego – współpracować z samorządem – w tym, brać udział w otwartych konkursach ofert oraz angażować wolontariuszy.

Zgodnie z art. 3 ust. 3 pkt 4 spółki akcyjne, spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz kluby sportowe będące spółkami mogą prowadzić działalność pożytku publicznego. Przywileje i obowiązki tych podmiotów są zrównane z tymi, jakie na podstawie ustawy mają organizacje pozarządowe, o ile nie działają one w celu osiągnięcia

zysku oraz przeznaczają całość dochodu na realizację celów statutowych. Jednocześnie nie mogą przeznaczać zysku do podziału między swoich udziałowców, akcjonariuszy i pracowników.

2. Działalność pożytku publicznego – kto może ją prowadzić i w jakich obszarach

Ustawa o pożytku podaje definicję działalności pożytku publicznego (art. 3 ust. 1).



Zgodnie z ustawą o pożytku działalnością pożytku publicznego jest działalność społecznie użyteczna, prowadzona przez organizacje pozarządowe w sferze zadań publicznych określonych w ustawie.

Warto podkreślić, że działalność pożytku publicznego mogą prowadzić wszystkie organizacje pozarządowe oraz podmioty wymienione w art. 3. ust 3 ustawy o pożytku, po spełnieniu warunków określonych w ustawie (więcej o tych warunkach w roz. IV.1).

Czasami działalność pożytku publicznego mylona jest z posiadaniem statusu organizacji pożytku publicznego. To błąd prowadzący do zbyt wąskich interpretacji ustawy. **Pamiętajmy, że ustawa o pożytku odróżnia organizacje prowadzące działalność pożytku publicznego od organizacji pożytku publicznego.**

Aby być organizacją prowadzącą działalność pożytku publicznego należy prowadzić działalność społecznie użyteczną w jednym lub kilku obszarach wskazanych w art. 4 ust. 1 ustawy (są to tzw. sfery pożytku publicznego)²:

- pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób,
- działalności na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- działalności charytatywnej,
- podtrzymywania i upowszechniania tradycji narodowej, pielęgnowania polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej,

² Zgodnie z art. 215 Ustawy z dn. 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 149, poz. 887) od 1 stycznia 2012 r. w ustawie o pożytku przybędzie nowa sfera pożytku publicznego. W art. 4 w ust. 1 po pkt. 1 zostanie dodany nowy pkt 1a w brzmieniu: „1a) wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej”.

- działalności na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego,
- ochrony i promocji zdrowia,
- działalności na rzecz osób niepełnosprawnych,
- promocji zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy,
- działalności na rzecz równych praw kobiet i mężczyzn,
- działalności na rzecz osób w wieku emerytalnym,
- działalności wspomagającej rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości,
- działalności wspomagającej rozwój techniki, wynalazczości i innowacyjności oraz rozpowszechnianie i wdrażanie nowych rozwiązań technicznych w praktyce gospodarczej,
- działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych,
- nauki, szkolnictwa wyższego, edukacji, oświaty i wychowania,
- wypoczynku dzieci i młodzieży,
- kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego,
- wspierania i upowszechniania kultury fizycznej i sportu,
- ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego,
- turystyki i krajoznawstwa,
- porządku i bezpieczeństwa publicznego,
- obronności państwa i działalności Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej,
- upowszechniania i ochrony wolności i praw człowieka oraz swobód obywatelskich, a także działań wspomagających rozwój demokracji,
- ratownictwa i ochrony ludności,
- pomocy ofiarom katastrof, klęsk żywiołowych, konfliktów zbrojnych i wojen w kraju i za granicą,
- upowszechniania i ochrony praw konsumentów,
- działalności na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społeczeństwami,
- promocji i organizacji wolontariatu,
- pomocy Polonii i Polakom za granicą,
- działalności na rzecz kombatantów i osób represjonowanych,
- promocji Rzeczypospolitej Polskiej za granicą,
- działalności na rzecz rodziny, macierzyństwa, rodzicielstwa, upowszechniania i ochrony praw dziecka,
- przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym,
- działalności na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3, w zakresie określonym w pkt. 1–32.

To, czy organizacja jest organizacją prowadzącą działalność pożytku publicznego określa się zatem na podstawie celów statutowych organizacji oraz jej faktycznej działalności. Jeżeli cele i działalność mieszczą się w jednym lub w kilku wymienio-

nych wcześniej obszarach oznacza to, że na mocy ustawy organizacja jest organizacją działającą w sferze pożytku publicznego.

Zdobycie statusu organizacji pożytku publicznego wymaga spełnienia szeregu innych warunków. Podstawowe informacje o tym, jak zostać organizacją pożytku publicznego znajdują się w roz. IV.1. Więcej na ten temat w broszurze z serii 3w* „Organizacje pożytku publicznego – uzyskanie statusu OPP, przywileje, obowiązki, kontrola”.

3. Działalność nieodpłatna i odpłatna pożytku publicznego oraz działalność gospodarcza



Działalność pożytku publicznego nie jest działalnością gospodarczą i może być prowadzona w formie odpłatnej lub nieodpłatnej działalności statutowej (art. 6).

Działalność nieodpłatna pożytku publicznego to działalność prowadzona w sferach pożytku publicznego, za którą organizacje pozarządowe i podmioty wymienione w art. 3 ust 3. nie pobierają wynagrodzenia (art. 7), np. opłaty od osób korzystających z działalności organizacji pozarządowych – za uczestnictwo w szkoleniach, otrzymanie porady lub jakiegось wydawnictwa.

Działalność odpłatna pożytku publicznego to (art. 8 ust. 1):

- działalność w sferach pożytku publicznego, za które organizacje pozarządowe i podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 pobierają wynagrodzenie (np. opłatę od osób uczestniczących za kurs rehabilitacyjny lub szkolenie),
- sprzedaż towarów lub usług wytworzonych lub świadczonych przez osoby bezpośrednio korzystające z działalności pożytku publicznego, w szczególności w zakresie rehabilitacji oraz pracy zawodowej osób niepełnosprawnych oraz reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

NOWELIZACJA USTAWY O POŻYTKU Z 2011 ROKU

W wyniku nowelizacji ustawy z 2011 r. usunięto z definicji działalności odpłatnej pożytku publicznego możliwość zaliczania sprzedaży przedmiotów darowizny. Oznacza to, że sprzedaż podarowanych organizacji przedmiotów (np. odzieży), nie jest uznawana za działalność odpłatną. Organizacja nadal może sprzedawać przedmioty darowizny, korzystając jednak z przepisów ogólnych, czyli ustawy o rachunkowości i ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych.

Przychód z działalności odpłatnej pożytku publicznego może służyć wyłącznie prowadzeniu działalności pożytku publicznego, a więc nie może być przekazany, np. na działalność gospodarczą lub rozdzielony między członków lub pracowników (art. 8 ust. 2).

Działalność odpłatna pożytku publicznego staje się działalnością gospodarczą, jeżeli (art. 9 ust. 1):

- wysokość pobranego przez organizację wynagrodzenia (np. suma opłat od uczestników) przekracza koszty tej działalności (a więc organizacja osiąga zysk w ramach tej działalności), przez koszty rozumie się wszystkie koszty związane z tą działalnością, nie tylko bezpośrednie,
- przeciętne miesięczne wynagrodzenie osoby fizycznej z tytułu zatrudnienia w ramach działalności odpłatnej za okres trzech miesięcy przekracza 3-krotność przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw ogłoszonego przez Prezesa GUS za rok poprzedni (w 2011 r. limit ten wynosi ok. 10303 zł).

Warto podkreślić, że do limitu wynagrodzenia sumuje się wszystkie umowy zawarte z daną osobą w okresie trzech miesięcy niezależnie od formy, rodzaju lub treści tych umów: zlecenie, dzieło, umowa o pracę, zlecenie w ramach jednoosobowej działalności gospodarczej (art. 9 ust. 2). Umowy te dotyczą wyłącznie działań prowadzonych w ramach odpłatnej działalności pożytku publicznego.

W przypadku, gdy wynik z działalności odpłatnej przynosi zysk lub wynagrodzenie jakiegokolwiek osoby zatrudnionej w jej ramach przekracza wskazany limit organizacja ma obowiązek zarejestrować się w rejestrze przedsiębiorców w KRS, gdyż prowadzi działalność gospodarczą. Jeżeli nie wykona tego obowiązku, a organ administracji publicznej w trakcie kontroli stwierdzi przekroczenie limitów – wzywa organizację do rejestracji w ciągu 30 dni od wezwania. Brak zgłoszenia na wezwanie skutkuje poinformowaniem KRS przez organ administracji publicznej o tym, że organizacja prowadzi działalność gospodarczą bez jej zarejestrowania (art. 9 ust. 1–1b).

Organizacje pozarządowe, które nie posiadają statusu OPP nie mają obowiązku zgłaszania prowadzenia działalności odpłatnej. Jednak jej zakres musi być określony w statucie lub innym akcie wewnętrznym (np. uchwale walnego zebrania lub uchwale zarządu). Obowiązkiem organizacji pozarządowych (a także podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 – poza organizacjami kościelnymi) jest wydzielenie w systemie księgowym działalności odpłatnej i nieodpłatnej, tak by możliwe było określenie przychodów, kosztów i wyników każdej z tych działalności. Podobnie należy postąpić, jeżeli organizacja prowadzi także działalność gospodarczą (art. 10 ust. 1–2).

Działalność odpłatna pożytku publicznego i działalność gospodarcza nie może być prowadzona w odniesieniu do tego samego przedmiotu działalności (art. 10 ust. 3).

Tabela 1. Porównanie działalności nieodpłatnej, odpłatnej i gospodarczej

porównywany obszar	działalność nieodpłatna	działalność odpłatna	działalność gospodarcza
zakres (rodzaj) działalności	wynika z celów statutowych	wynika z celów statutowych	zgodny z Polską Klasyfikacją Działalności (PKD), nie może pokrywać się z działalnością odpłatną
dokument, w którym opisany jest zakres działalności	w statucie lub dokumencie wewnętrznym (np. uchwale)	w statucie lub dokumencie wewnętrznym (np. uchwale)	w statucie lub dokumencie wewnętrznym
obowiązek zgłoszenia zakresu prowadzonej działalności	obowiązkowe, zgodnie ze sposobem rejestracji danego podmiotu	tylko OPP mają obowiązek zgłoszenia przedmiotu działalności odpłatnej	konieczność zgłoszenia i rejestracji w rejestrze przedsiębiorców KRS
możliwość pobierania wynagrodzenia/opłat za świadczone usługi	nie wolno pobierać	można pobierać	można pobierać
ograniczenie w wysokości pobieranego wynagrodzenia/opłat	nie dotyczy	ograniczenie do wysokości kosztów (nie może być większe niż koszty)	brak ograniczeń
osiąganie zysku	nie dotyczy	co do zasady brak możliwości osiągnięcia zysku, w przypadku jego osiągnięcia konieczność rejestracji działalności gospodarczej	możliwe (wręcz wskazane)
wydatkowanie przychodów	zgodnie ze statutem	wyłącznie na działalność pożytku publicznego	dowolne – zgodne ze statutem
wysokość wynagrodzenia osób zatrudnionych w ramach działalności danego rodzaju	brak ograniczeń	przeciętne wynagrodzenie osoby fizycznej zatrudnionej w ramach działalności odpłatnej z ostatnich 3 miesięcy nie przekracza 3-krotności przeciętnego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw za rok poprzedni	brak ograniczeń

III. WSPÓŁPRACA ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ Z ORGANIZACJAMI

Ustawa o pożytku reguluje tryb, formy oraz zasady współpracy organów administracji publicznej oraz organizacji pozarządowych i podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3.

W opisie tej współpracy ustawa posługuje się następującymi pojęciami: organ administracji publicznej, jednostka samorządu terytorialnego, organ wykonawczy, organ uchwałodawczy. Dla dobrego rozumienia ustawy przypominamy znaczenie tych pojęć w tabeli poniżej.

Tabela 2. Wyjaśnienie pojęć

ORGAN ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ				
nazwa	organ administracji rządowej	jednostka samorządu terytorialnego		
szczebel	np. ministerstwo, urząd centralny, wojewoda	GMINA	POWIAT	WOJEWÓDZTWO
ORGAN WYKONAWCZY	brak	wójt, burmistrz, prezydent	zarząd powiatu	zarząd województwa
ORGAN STANOWIĄCY	brak	rada gminy, rada miasta	rada powiatu	sejmik wojewódzki

Organy administracji publicznej współpracują z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 w zakresie zadań publicznych określonych w ustawie – sfer pożytku publicznego. Współpraca ta odbywa się odpowiednio do terytorialnego zakresu działania danego urzędu oraz jego zadań własnych (art. 5 ust. 1).

Nowelizacja ustawy z 2010 r. wprowadziła zmiany w zakresie zadań własnych samorządów (gminy i powiatu). Wcześniej gmina i powiat miały obowiązek współpracować z organizacjami, od 2010 r. ich obowiązkiem jest także wspieranie organizacji.

1. Formy współpracy, programy współpracy i terminy podejmowania uchwał

W ustawie wymienione zostały najważniejsze formy współpracy – w tym tryb zlecania zadań publicznych oraz przekazywania środków finansowych na ich realizację.

Najważniejsze formy współpracy to (art. 5 ust. 2):

- zlecenie organizacjom realizacji zadań publicznych,
- wzajemne informowanie się o planowanych kierunkach działalności,
- konsultowanie z organizacjami projektów aktów normatywnych w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji,
- konsultowanie projektów aktów normatywnych dotyczących sfer pożytku publicznego z radami działalności pożytku publicznego,
- tworzenie wspólnych zespołów o charakterze doradczym i inicjatywnym złożonych z przedstawicieli organizacji oraz przedstawicieli właściwych organów administracji publicznej.

W 2010 r. w ustawie o pożytku wprowadzono nowe mechanizmy współpracy:

- tworzenie i prowadzenie przez organ lub przez organizację na zlecenie organu, jednostki wspierającej działalność organizacji (art. 5 ust. 6–7),
- udzielanie pożyczek, gwarancji i poręczeń przez jednostkę samorządu terytorialnego na podstawie odrębnych przepisów, m.in. ustawy o finansach publicznych, ustawy o samorządzie gminnym lub powiatowym (art. 5 ust. 8),
- umowa o wykonanie inicjatywy lokalnej (art. 5 ust. 2 pkt 6),
- umowa partnerstwa określona w Ustawie z dn. 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (art. 5 ust. 2 pkt 7).

Obowiązkiem jednostek samorządu terytorialnego (gmina, powiat, województwo) jest uchwalenie szczegółowego sposobu konsultowania z radami działalności pożytku publicznego lub organizacjami projektów aktów prawa miejscowego w dziedzinach, które dotyczą działalności statutowej organizacji (art. 5 ust. 5).

Programy współpracy

Podstawowym dokumentem regulującym współpracę organów administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi i podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 jest roczny program współpracy. Obowiązek przyjęcia takiego programu – do 30 listopada roku poprzedzającego jego obowiązywanie – spoczywa na wszystkich jednostkach samorządu terytorialnego (art. 5a ust. 1).

W 2010 r. w ustawie fakultatywnie wprowadzono możliwość uchwalenia wieloletniego programu współpracy (art. 5a ust. 2).

Programy współpracy muszą być skonsultowane z organizacjami pozarządowymi i podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 (art. 5a ust. 1). Konsultacje są przeprowadzane w sposób określony w uchwale organu stanowiącego (uchwała o konsultacjach dotyczy nie tylko programu współpracy, ale konsultowania wszelkich projektów aktów normatywnych danej jednostki samorządu terytorialnego z organizacjami lub radami pożytku publicznego).

Ustawa określa minimalną zawartość programu współpracy (zarówno rocznego, jak i wieloletniego):

- cel główny i cele szczegółowe programu,
- zasady współpracy,
- zakres przedmiotowy,
- formy współpracy, o których mowa w art. 5 ust. 2,
- priorytetowe zadania publiczne,
- okres realizacji programu,
- sposób realizacji programu,
- wysokość środków planowanych na realizację programu,
- sposób oceny realizacji programu,
- informację o sposobie tworzenia programu oraz o przebiegu konsultacji,
- tryb powoływania i zasady działania komisji konkursowych do opiniowania ofert w otwartych konkursach ofert.

Organ wykonawczy jednostki samorządu terytorialnego ma obowiązek przedłożyć organowi stanowiącemu do 30 kwietnia każdego roku sprawozdanie z wykonania programu współpracy za rok poprzedni.

N

NOWELIZACJA USTAWY O POŻYTKU Z 2011 ROKU

W wyniku nowelizacji ustawy z 2011 r. samorządom przybył dodatkowy obowiązek – do 30 kwietnia każdego roku muszą one opublikować w Biuletynie Informacji Publicznej (BIP) sprawozdanie z realizacji programu współpracy w roku ubiegłym. Nowela zmieniła też zawartość programu współpracy – zamiast środków „przeznaczanych” na współpracę należy zamieścić w sprawozdaniu wysokość środków „planowanych” na realizację programu. Zmiana ta ma umożliwić bardziej elastyczne formułowanie programów współpracy, gdy nie jest jeszcze znany ostateczny kształt budżetu na przyszły rok (w przypadku programów rocznych) lub na kolejne lata (w przypadku programów wieloletnich).

Organy administracji rządowej nie mają obowiązku przyjmowania programów współpracy, ale zgodnie z art. 5b mogą przyjąć taki program – po konsultacjach z organizacjami – na okres od roku do 5 lat. Jeżeli program ma charakter roczny – wówczas musi zostać przyjęty do 30 listopada roku poprzedzającego. Jego minimalna zawartość jest taka – jak w przypadku programów uchwalanych przez jednostki samorządu terytorialnego.

Sprawozdanie z realizacji programu współpracy organu administracji rządowej jest ogłaszane w Biuletynie Informacji Publicznej do 30 kwietnia każdego roku (art. 5b).



Kolejność tworzenia aktów prawnych, do których przygotowania i przyjęcia zobligowane są jednostki samorządu terytorialnego w 2010 r. i w latach kolejnych:

- 1. Uchwała o konsultacjach z organizacjami i radami pożytku publicznego (przygotowuje ją organ wykonawczy, przyjmuje organ uchwałodawczy).**
 - 2. Uchwała o programie współpracy (do 30 listopada) – w programie współpracy umieszcza się opis sposobu konsultacji zgodny z pkt. 1 oraz opis powoływania komisji konkursowych.**
 - 3. Wewnętrzne zarządzenie organu wykonawczego w sprawie powołania komisji konkursowej – w przypadku organizowania konkursów przez jednostki samorządu terytorialnego.**
 - 4. Sporządzenie przez organ wykonawczy sprawozdania z realizacji programu współpracy – przedstawienie go organowi stanowiącemu oraz opublikowanie w BIP do 30 kwietnia po zakończeniu roku obowiązywania programu (dotyczy zarówno programów rocznych, jak i wieloletnich).**
-

Pozostałe uchwały (ustawa o pożytku nie określa terminu ich przyjęcia):

1. Uchwała o inicjatywie lokalnej – organ stanowiący może przyjąć taką uchwałę na wniosek, z własnej inicjatywy organu wykonawczego (lub na wniosek innego podmiotu mającego, zgodnie ze statutem jednostki samorządu terytorialnego, inicjatywę uchwałodawczą). Jeżeli organ wykonawczy nie przedłoży takiej uchwały z własnej inicjatywy, powinna zostać ona przyjęta, gdy mieszkańcy lub organizacje złożą pierwszy wniosek o inicjatywę lokalną (więcej o inicjatywie lokalnej w roz. IV).
2. Uchwała o trybie powołania oraz sposobie funkcjonowania rady pożytku publicznego – w przypadku, gdy złożony zostanie wniosek o powołanie rady przez lokalne organizacje a organ wykonawczy podejmie decyzję o jej powołaniu (więcej o radach pożytku publicznego w roz. VI).

2. Zlecenie przez administrację realizacji zadań publicznych – formy współpracy finansowej i tryb jej zlecenia

Częstą formą współpracy między organami administracji publicznej a organizacjami pozarządowymi i podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 jest współpraca finansowa. Organizacje mogą bowiem otrzymywać od organów administracji publicznej pieniądze na realizację zadań publicznych.

Zgodnie z ustawą możliwe są dwie formy współpracy finansowej:

- powierzenie zadania publicznego wraz z przekazaniem środków na jego realizację (art. 5 ust. 4 pkt 1 oraz art. 11 ust. 1),
- wspieranie zadania publicznego wraz z przekazaniem częściowego dofinansowania na jego realizację (art. 5 ust. 4 pkt 2 oraz art. 11 ust. 2).

Podstawowym trybem zlecenia realizacji zadań publicznych jest **otwarty konkurs ofert** inicjowany przez organ administracji publicznej, chyba że przepisy odrębne przewidują inny tryb zlecenia (art. 11 ust. 2). W otwartym konkursie ofert mogą uczestniczyć organizacje pozarządowe oraz podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 (art. 11 ust. 3). Więcej o konkursie otwartym w roz. III.4.

Obsługa otwartego konkursu ofert może być zlecona organizacji pozarządowej lub podmiotowi wymienionemu w art. 3 ust. 3 (art. 11 ust. 2a). Oznacza to, że organ administracji publicznej może powierzyć lub wesprzeć zadanie polegające na przeprowadzeniu przez nie procedury otwartego konkursu. Wówczas to organizacja jest odpowiedzialna za ogłoszenie konkursu, nabór ofert, powołanie komisji konkursowej, przeprowadzenie procedury oceny. Jednak ostateczna decyzja o udzieleniu dotacji oraz o podpisaniu umowy z organizacjami wybranymi w takim konkursie należy do organu administracji publicznej.

Mimo, że podstawowym trybem zlecenia realizacji zadań przez organizacje jest otwarty konkurs ofert – to organ administracji publicznej może wybrać inny tryb przewidziany przepisami prawa (np. zamówienie publiczne). Musi on jednak zapewnić wysoką jakość wykonania zadania (art. 11 ust. 4).

Ustawa wskazuje, że wspieranie i powierzenie zadań może nastąpić m.in. na zasadach i w trybie przepisów o partnerstwie publiczno-prywatnym albo na podstawie umów międzynarodowych, jeżeli na realizację zadania publicznego będą przekazywane niepodlegające zwrotowi środki ze źródeł zagranicznych (art. 11 ust. 5) – w Polsce do tej pory na podstawie takich umów realizowane są zadania publiczne w ramach m.in. Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy, Mechanizmów Norweskich.

Ustawa przewiduje także specjalny tryb zlecenia, z pominięciem trybu ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie w przypadku (art. 11a i 11b):

- klęski żywiołowej,
- katastrofy naturalnej,
- awarii technicznej,
- ze względu na ochronę życia lub zdrowia ludzkiego,
- ze względu na ważny interes społeczny lub ważny interes publiczny.

Dwa ostatnie przypadki zastrzeżone są dla zlecenia zadań przez Prezesa Rady Ministrów.

Dodatkowo minister spraw wewnętrznych może pominąć otwarty konkurs ofert w przypadku zlecenia zadań z zakresu ochrony ludności i ratownictwa specjalistycznym stowarzyszeniom o zasięgu ogólnokrajowym, jednostkom ochrony przeciwpożarowej oraz Polskiemu Czerwonemu Krzyżowi (art. 11c).

3. Oferta z inicjatywy własnej organizacji

Co do zasady otwarty konkurs ofert ogłaszany jest z inicjatywy organu administracji publicznej. W ustawie o pożytku przewidziany został jednak tryb zgłaszania ofert na realizację zadania publicznego z własnej inicjatywy organizacji. Ostatecznie jednak, jeżeli organ administracji publicznej uzna celowość realizacji zadania publicznego – zobowiązany jest ogłosić na takie zadanie konkurs ofert.

Warto prześledzić tryb inicjatywy własnej, w przypadku gdy organ nie ogłasza konkursu na dane zadanie publiczne, a organizacja szuka trybu, w którym mogłaby doprowadzić do ogłoszenia takiego konkursu.



Na podstawie art. 12 organizacja pozarządowa lub podmiot wymieniony w art. 3 ust. 3 może złożyć wniosek o realizację zadania publicznego (np. prowadzenie świetlicy, dziennego domu pomocy, schroniska dla zwierząt), także takiego, które dotychczas realizowane było w inny sposób, w tym przez organy administracji publicznej. Nie istnieje ustawy wzór takiego wniosku, zatem organizacja musi przygotować go samodzielnie (powinien zawierać co najmniej: opis zadania przeznaczonego do realizacji i szacunkową kalkulację kosztów jego realizacji).

Organ administracji publicznej musi udzielić organizacji odpowiedzi w terminie jednego miesiąca od dnia wpłynięcia wniosku. Tryb rozpatrywania wniosku jest następujący:

1. Organ administracji publicznej rozpatruje celowość realizacji zadania przez organizację, biorąc pod uwagę:

- stopień, w jakim wniosek odpowiada priorytetowym zadaniom publicznym określonym w programie współpracy,
- zapewnienie wysokiej jakości wykonania danego zadania,
- środki, jakimi dysponuje organ na realizację zadań publicznych,
- korzyści, jakie wynikają z faktu realizowania danego zadania przez organizację.

2. Informuje o podjętym rozstrzygnięciu.

3. W przypadku stwierdzenia celowości informuje składającego wniosek o trybie zlecenia realizacji zadania oraz o terminie ogłoszenia otwartego konkursu ofert.

Warto uwzględnić wymienione kryteria oceny w składanym wniosku. Należy zatem uzasadnić, w jakim stopniu wniosek odpowiada priorytetowym zadaniom publicznym, jakie są gwarancje, że organizacja zapewni wysoką jakość wykonania zadania (np. dotychczasowe doświadczenie, posiadana kadra) oraz przedstawić korzyści wynikające z tego, że to organizacja realizować będzie to zadanie (zwłaszcza jeśli wniosek dotyczy zadania dotychczas realizowanego przez organ administracji publicznej lub podmiot jemu podległy, np. ośrodek pomocy społecznej).

4. Otwarty konkurs ofert (ogłoszenie, składanie ofert, wyniki, kontrola, sprawozdanie)

Jak już wspomniano podstawowym trybem zlecenia realizacji zadania publicznego organizacji pozarządowej lub podmiotowi wymienionemu w art. 3 ust. 3 jest otwarty konkurs ofert.

Ogłoszenie konkursu

Organ administracji publicznej ogłasza otwarty konkurs ofert poprzez ogłoszenie umieszczone (art. 13 ust. 1 i ust. 3):

- w Biuletynie Informacji Publicznej,
- w swojej siedzibie w miejscu przeznaczonym na zamieszczanie ogłoszeń,
- na swojej stronie internetowej.

Ogłoszenie otwartego konkursu ofert można zamieścić także w dzienniku lub tygodniku o zasięgu ogólnopolskim, regionalnym lub lokalnym, w zależności od rodzaju zadania publicznego (art. 13 ust. 4).

W ogłoszeniu powinny znajdować się następujące informacje (art. 13 ust. 2):

- rodzaj zadania,
- wysokość środków publicznych przeznaczonych na jego realizację,
- zasady przyznawania dotacji,
- terminy i warunki realizacji zadania,
- termin składania ofert,
- tryb i kryteria stosowane przy wyborze ofert oraz termin dokonania ich wyboru,
- informacja o zrealizowanych przez organ administracji publicznej w roku ogłoszenia otwartego konkursu ofert i w roku poprzednim zadaniach publicznych tego samego rodzaju i związanych z nimi kosztami, ze szczególnym uwzględnieniem wysokości dotacji przekazanych organizacjom pozarządowym i podmiotom wymienionym w art. 3 ust. 3.

Ponieważ wiele organizacji prowadzi działalność przez cały rok, a wydatkowanie finansów publicznych związane jest z rokiem budżetowym, ustawa o pożytku przewiduje możliwość ogłaszania otwartych konkursów ofert przez jednostki samorządu terytorialnego na podstawie projektu budżetu. Projekt budżetu przekazywany jest organowi stanowiącemu najpóźniej do 15 listopada roku poprzedzającego obowiązywanie budżetu. Zatem ogłaszanie konkursów ofert jest możliwe po tym terminie. Przepis ten dotyczy wyłącznie samorządu (art. 13 ust. 5). Zmiany te zostały wprowadzone nowelizacją z 2010 r.

Składanie ofert

Organizacja chcąca wziąć udział w konkursie zobowiązana jest złożyć ofertę na realizację zadania publicznego. Jej wzór określa rozporządzenie MPiPS (Dz. U. z 2010 r., Nr 6, poz. 25).

Oferta zawiera w szczególności następujące informacje (art. 14):

- szczegółowy zakres rzeczowy zadania publicznego proponowanego do realizacji,
- termin i miejsce realizacji zadania publicznego,
- kalkulację przewidywanych kosztów realizacji zadania publicznego,
- informację o wcześniejszej działalności organizacji pozarządowej lub podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 składających ofertę w zakresie, którego dotyczy zadanie publiczne,
- informację o posiadanych zasobach rzeczowych i kadrowych zapewniających wykonanie zadania publicznego oraz o planowanej wysokości środków finansowych na realizację danego zadania pochodzących z innych źródeł,
- deklarację o zamiarze odpłatnego lub nieodpłatnego wykonania zadania publicznego.

Termin składania ofert przez podmioty uprawnione do udziału w konkursie nie może być krótszy, niż 21 dni (art. 13 ust. 1).

Złożenie oferty wspólnej

Od 2010 r. dwie (lub więcej) organizacje pozarządowe albo podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 mogą złożyć ofertę wspólną na realizację zadania publicznego (art. 14 ust. 2).

Oferta wspólna, oprócz elementów, które wymagane są w przypadku składania przez pojedynczą organizację, wskazuje także (art. 14 ust. 3):

- jakie działania w ramach realizacji zadania publicznego będą wykonywać poszczególne organizacje składające ofertę wspólną,
- sposób reprezentacji podmiotów składających ofertę wspólną.

Organizacje składające ofertę wspólną zawierają między sobą umowę, która określa zakres ich świadczeń składających się na realizację zadania publicznego. Umowę tę załącza się do umowy zawieranej, po wygraniu konkursu, z organem administracji publicznej (art. 14 ust. 4).

Składający ofertę wspólną ponoszą solidarną odpowiedzialność za zobowiązania w stosunku do organu administracji publicznej (art. 14 ust. 5). Zgodnie z Kodeksem cywilnym odpowiedzialność solidarna oznacza, że każda z organizacji odpowiada za całość zobowiązań, a organ administracji publicznej może dochodzić całości lub części roszczeń od wszystkich organizacji łącznie, od jednej z nich albo od każdej z osobna. Zaspokojenie roszczeń organu przez jedną lub niektóre z organizacji związanych ofertą wspólną zwalnia z odpowiedzialności pozostałe.

Rozpatrywanie ofert

Od 2010 r. do rozpatrzenia ofert złożonych w ramach konkursu organ administracji publicznej zobowiązany jest powołać komisję konkursową. Komisja ma charakter opiniodawczy, a ostateczne rozstrzygnięcie podejmowane jest przez organ wykonawczy organu administracji publicznej (art. 15 ust. 2a).

W skład komisji konkursowej wchodzi (art. 15 ust. 2b–2e):

- w przypadku jednostek samorządu terytorialnego – przedstawiciele organu wykonawczego tej jednostki,
- w przypadku organu administracji rządowej – przedstawiciele tego organu,
- osoby wskazane przez organizacje pozarządowe lub podmioty z art. 3 ust. 3, z wyłączeniem osób wskazanych przez podmioty składające oferty w ramach konkursu,
- nieobowiązkowo – eksperci z głosem doradczym.

NOWELIZACJA USTAWY O POŻYTKU Z 2011 ROKU

W wyniku nowelizacji ustawy z 2011 r. zmieniono zapis dotyczący osób z organizacji pozarządowych. Zamiast osób „reprezentujących” organizacje w komisjach mają zasiadać osoby „wskazane” przez organizacje. Zmiana ta pozwala na większą elastyczność w doborze osób do komisji konkursowych. Osoby z organizacji nie muszą być formalnymi reprezentantami organizacji, ale powinny zostać przez organizacje „wskazane”. Jednocześnie ustawa nie określa, w jaki sposób takie wskazanie ma się odbywać (dlatego może ono przyjąć różne formy, np. otwarte ogłoszenie w BIP lub wskazanie przez lokalną radę działalności pożytku publicznego).

Do członków komisji konkursowej stosuje się przepisy kodeksu postępowania administracyjnego (KPA) o wyłączeniu pracownika. Na przykład dotyczy to sytuacji, kiedy urzędnik/czka lub jego małżonek/ka są członkiem zarządu organizacji startującej w konkursie.

CYTAT Z KPA

Art. 24 § 1. Pracownik organu administracji publicznej podlega wyłączeniu od udziału w postępowaniu w sprawie:

- 1) w której jest stroną albo pozostaje z jedną ze stron w takim stosunku prawnym, że wynik sprawy może mieć wpływ na jego prawa lub obowiązki,*
- 2) swego małżonka oraz krewnych i powinowatych do drugiego stopnia,*
- 3) osoby związanej z nim z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli,*
- 4) w której był świadkiem lub biegłym albo był lub jest przedstawicielem jednej ze stron, albo w której przedstawicielem strony jest jedna z osób wymienionych w pkt 2 i 3,*
- 5) w której brał udział w niższej instancji w wydaniu zaskarżonej decyzji,*
- 6) z powodu której wszczęto przeciw niemu dochodzenie służbowe, postępowanie dyscyplinarne lub karne,*
- 7) w której jedną ze stron jest osoba pozostająca wobec niego w stosunku nadrzędności służbowej.*

§ 2. Powody wyłączenia pracownika od udziału w postępowaniu trwają także po ustaniu małżeństwa (§ 1 pkt 2), przysposobienia, opieki lub kurateli (§ 1 pkt 3).

NOWELIZACJA USTAWY O POŻYTKU Z 2011 ROKU

W wyniku nowelizacji ustawy z 2011 r. wprowadzono (nowy art. 2da) możliwość przeprowadzenia prac komisji konkursowej bez udziału osób wskazanych przez organizację. Jest to możliwe, jeśli:

- żadna organizacja nie wskaże osób do komisji konkursowej lub
- wskazane osoby nie wezmą udziału w pracach tej komisji, lub
- wszystkie powołane w skład komisji konkursowej osoby podlegają wyłączeniu ze względu na złożenie oferty przez organizację, która wskazała osobę lub osobom podlegającym wykluczeniu ze względu na przepisy KPA.

Organ administracji publicznej przy rozpatrywaniu ofert w konkursie otwartym bierze pod uwagę kryteria określone w art. 5 ust. 1. Ocena dotyczy m.in.:

- możliwości realizacji zadania publicznego przez organizację,
- przedstawionej kalkulacji kosztów,
- proponowanej jakości wykonania zadania i kwalifikacji osób, które będą je realizować,
- w przypadku wspierania – planowanego przez organizację wkładu własnego (wolontariuszy, pozyskanych nieodpłatnie rzeczy lub usług),
- dotychczasowego doświadczenia w zakresie współpracy z daną organizacją (np. rzetelności w zakresie składanych dotychczas sprawozdań).

Wyniki otwartego konkursu ofert

W otwartym konkursie ofert może zostać wybrana więcej niż jedna oferta (art. 15 ust. 2g).

Ogłoszenie wyników konkursu publikuje się w taki sam sposób, jak ogłoszenie o konkursie. Zawiera ono co najmniej następujące informacje (art. 15 ust. 2h):

- nazwę oferenta,
- nazwę zadania publicznego,
- wysokość przyznanych środków publicznych.

Uzasadnienia wyboru lub odrzucenia oferty może żądać każdy – nie musi być np. przedstawicielem organizacji biorącej udział w konkursie (art. 15 ust. 2i). Ustawa nie określa w jakiej formie należy zwracać się o udzielenie takiej informacji. Nie wskazuje też w jakiej formie urząd powinien odpowiedzieć na takie pytanie.

N

NOWELIZACJA USTAWY O POŻYTKU Z 2011 ROKU

W nowelizacji ustawy z 2011 r. określono maksymalny termin wystąpienia z żądaniem o uzasadnienie wyboru lub odrzucenia oferty – jest to 30 dni od dnia ogłoszenia wyników konkursu.

Zawarcie umowy na realizację zadania publicznego

Jeżeli w wyniku otwartego konkursu ofert organizacja została wybrana, jako podmiot realizujący zadanie – zawiera ona z organem administracji publicznej umowę o wsparcie lub powierzenie realizacji zadania publicznego. Organ jest zobowiązany zawrzeć umowę bez zbędnej zwłoki (art. 15 ust. 4). Umowa zawierana jest według wzoru zgodnego z rozporządzeniem MPiPS (Dz. U. z 2010 r., Nr 6, poz. 25).

Zawierając umowę na realizację zadania publicznego organizacja lub podmiot wymieniony w art. 3 ust. 3 zobowiązuje się do wykonania zadania publicznego w zakresie i na zasadach określonych w umowie (załącznikiem do umowy jest oferta złożona w ramach konkursu, która została przyjęta przez dany organ wraz z ewentualnie

zaktualizowanym budżetem i harmonogramem). Organ administracji publicznej zobowiązuje się natomiast do przekazania dotacji na realizację tego zadania (art. 16 ust. 1).

Umowa zawarta między organizacją, a organem musi mieć formę pisemną – inaczej jest nieważna (art. 16 ust. 2). Może ona zostać zawarta na czas realizacji zadania przez organizację lub na czas określony – nie dłuższy niż 5 lat (art. 16 ust. 3).

Organizacja w swoim systemie księgowym musi wyodrębnić ewidencję obrotów związanych z realizacją zadania publicznego na podstawie zawartej umowy (art. 16 ust. 5). Nie jest obowiązkiem zakładanie oddzielnego subkonta w banku.

W umowie realizowanej na podstawie oferty wspólnej organizacji (więcej o ofercie wspólnej pisaliśmy wcześniej) wskazane są prawa i obowiązki każdej z organizacji lub podmiotów, w tym zakres ich świadczeń składających się na realizowane zadanie (art. 16 ust. 6).

Co do zasady zadanie publiczne nie może być realizowane przez podmiot, który nie jest stroną umowy z organem administracji publicznej (art. 16 ust. 4). Organizacja może jednak przewidzieć w ramach swojej oferty zlecenie realizacji zadania innej organizacji lub podmiotowi z art. 3 ust. 3. Warunkiem takiego zlecenia jest wybranie podmiotu wykonującego zadanie w sposób zapewniający jawność i uczciwą konkurencję (art. 16 ust. 7).

Kontrola realizacji zadania

Organ administracji publicznej zlecający zadanie publiczne kontroluje i ocenia realizację zadania, w szczególności (art. 17):

- stan jego realizacji,
- efektywność, rzetelność i jakość wykonania,
- prawidłowość wykorzystania otrzymanych środków publicznych,
- prowadzenie dokumentacji określonej w przepisach i w postanowieniach umowy.

Sprawozdanie z realizacji zadania

Sprawozdanie z realizacji zadania publicznego musi zostać sporządzone w terminie 30 dni od dnia zakończenia realizacji zadania (art. 18 ust. 1). Okresem sprawozdawczym jest rok budżetowy (art. 18 ust. 2).

Oprócz sprawozdania rocznego/końcowego organ administracji publicznej może wezwać organizację do złożenia dodatkowego, częściowego sprawozdania w roku budżetowym. Nie może jednak żądać złożenia częściowego sprawozdania w terminie krótszym niż 30 dni od daty doręczenia wezwania (art. 18 ust. 3).

Sprawozdanie składa się na wzorze określonym w rozporządzeniu MPiPS (Dz. U. z 2010 r., Nr 6, poz. 25).

Unieważnienie konkursu ofert

Organ administracji publicznej unieważnia otwarty konkurs ofert, jeżeli:

- nie złożono żadnej oferty,
- żadna ze złożonych ofert nie spełniała wymogów zawartych w ogłoszeniu (art. 18a ust. 1).

Informację o unieważnieniu otwartego konkursu organ administracji publicznej podaje do wiadomości publicznej – zarówno w Biuletynie Informacji Publicznej, jak i na własnej stronie internetowej oraz w siedzibie urzędu w miejscu przeznaczonym na ogłoszenia.

5. Tryb małych zleceń

W 2010 r. w ustawie o pożytku wprowadzono nowy tryb zlecenia zadań publicznych – tzw. tryb uproszczony lub tryb małych zleceń (art. 19a). Tryb ten umożliwia zlecenie zadania z pominięciem trybu otwartego konkursu.

Tryb małych zleceń, w przeciwieństwie do otwartego konkursu, uruchamiany jest po złożeniu oferty przez organizację pozarządową lub podmiot wymieniony w art. 3 ust. 3, a nie z inicjatywy organu administracji publicznej.

N

NOWELIZACJA USTAWY O POŻYTKU Z 2011 ROKU

Organizacja ubiegająca się o realizację zadania w trybie tzw. małych zleceń, składa od razu ofertę do organu wykonawczego jednostki samorządu terytorialnego według wzoru zgodnego z rozporządzeniem MPiPS (art. 19a ust. 1 oraz art. 14). Wcześniej przepisy sugerowały, że najpierw należy złożyć wniosek o udzielenie zlecenia w tym trybie, a następnie uzupełnić wniosek o ofertę.

Zadanie musi spełniać następujące warunki:

- musi dotyczyć zadania o charakterze lokalnym lub regionalnym,
- wysokość dofinansowania lub finansowania nie może przekroczyć 10 tys. zł,
- zadanie musi być zrealizowane w terminie nie dłuższym niż 90 dni.

Po złożeniu oferty przez organizację – w ciągu 7 dni roboczych oferta zamieszczana jest w BIP, w siedzibie organu w miejscu przeznaczonym na zamieszczanie ogłoszeń oraz na stronie internetowej tego organu (art. 19a ust. 3). W ciągu 7 dni roboczych od zamieszczenia każdy ma możliwość zgłoszenia uwag do oferty (art. 19a ust. 4). Po upływie tego terminu, po rozpatrzeniu uwag oraz uznaniu celowości organ niezwłocznie zawiera z organizacją umowę na realizację zadania (art. 19a ust. 1 i 5).

Dla tak zlecanych zadań wprowadzone zostały dwa dodatkowe ograniczenia (art. 19a ust. 6 i 7):

- łączna kwota środków przekazanych w tym trybie dla jednej organizacji nie może w danym roku kalendarzowym przekraczać kwoty 20 tys. zł,
- wysokość środków przyznanych przez organ wykonawczy w tym trybie nie może przekroczyć 20% dotacji planowanych w roku budżetowym na realizację zadań przez organizacje pozarządowe oraz podmioty wymienione w art. 3 ust 3.

Do umowy zawieranej w ramach „trybu małych zleceń” stosuje się te same regulacje co do umów zawieranych w otwartym konkursie ofert (art. 19a ust. 8).

IV. INICJATYWA LOKALNA I ZASADY JEJ DZIAŁANIA³



Inicjatywa lokalna to forma współpracy jednostek samorządu terytorialnego z ich mieszkańcami, w celu wspólnego realizowania zadania publicznego na rzecz społeczności lokalnej (art. 2 pkt. 4).

Obywatele, którzy uznają, że na zamieszkiwanym przez nich terenie konieczna jest określona inwestycja lub działania, występują z wnioskiem w tej sprawie do organu wykonawczego jednostki samorządu terytorialnego. Z wnioskiem takim mieszkańcy mogą wystąpić jako grupa nieformalna lub za pośrednictwem lokalnej organizacji (art. 19b ust. 1).

Zakres zadań, które mogą być realizowane poprzez inicjatywę lokalną został określony w ustawie dość szeroko (art. 19 ust. b1 pkt 1–6). Może to być:

- budowa, rozbudowa lub remont dróg, kanalizacji, sieci wodociągowej, budynków oraz obiektów architektury stanowiących własność jednostek samorządu terytorialnego,
- działalność charytatywna,
- podtrzymywanie i upowszechnianie tradycji narodowej,
- pielęgnowanie polskości oraz rozwój świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej,
- działalność na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego, kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego,
- promocja i organizacja wolontariatu,
- edukacja, oświata i wychowanie,
- działalność w sferze kultury fizycznej i turystyki, ochrony przyrody, w tym zieleni w miastach i wsiach, porządku i bezpieczeństwa publicznego.

Inicjatywa lokalna jest nową formą realizacji zadań publicznych przez samorząd i mieszkańców. Polega na tym, że przychodzą oni nie tylko z pomysłem na realizację konkretnego przedsięwzięcia, ale deklarują współudział w jego realizacji (art. 19c). Współudział może polegać na świadczeniu pracy społecznej, na świadczeniach pieniężnych lub rzeczowych. Świadczeniem pieniężnym są wpłaty na rachunek gminy, które będą przeznaczone na realizację danego przedsięwzięcia. Świadczeniem rzeczowym

³ Oprac. na podst. tekstu Michała Gucia z serwisu poradnik.ngo.pl.

może być np. dokumentacja budowlana wykonana na zlecenie mieszkańców, która posłuży gminie do zrealizowania inwestycji, nagrody w konkursie podczas festynu, ławki do parku, zakupione przez inicjatorów (art. 19e).

Zasady działania inicjatywy lokalnej

Aby ta forma realizacji zadań publicznych weszła w życie, organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego powinien uchwalić tryb i szczegółowe kryteria oceny wniosków o realizację zadania publicznego (art. 19c ust. 1). Dokument taki może zawierać, np.:

- wymagania dotyczące wkładu pracy społecznej wnioskodawców w realizację inicjatywy lokalnej,
- rodzaje świadczeń akceptowane jako wkład własny – ustawa wymienia pracę społeczną, świadczenia pieniężne lub rzeczowe, ale to rada ustala w uchwale, które z nich są dopuszczalne w danym samorządzie i jaki jest minimalny wymagany poziom partycypacji,
- terminy składania wniosków o realizację inicjatywy lokalnej – może być to nieustanny nabór, w ramach którego wnioski są rozpatrywane na bieżąco przez organ wykonawczy, ale można też przyjąć formę swego rodzaju konkursu, w ramach którego wszystkie wnioski muszą wpłynąć w jednym czasie i w oparciu o kryteria organ wykonawczy wybiera najlepsze,
- formę wniosku – uchwała może określić, jakie elementy musi zawierać wniosek, może też przyjąć druki formularzy, na których wniosek musi być złożony, jeśli ma być rozpatrzony w trybie inicjatywy lokalnej,
- kryteria oceny, mogą to być, np. wielkość wkładu mieszkańców w realizację inicjatywy, liczebność grupy wnioskującej o realizację inicjatywy czy liczba beneficjentów realizowanego zadania. Kryterium oceny może być też sfera, w której zadanie jest realizowane. Dla jednej gminy priorytetem jest budowa sieci kanalizacyjnej, dla innej działania edukacyjne. Zgodność inicjatywy z priorytetami samorządu może być również kryterium oceny.

Wniosek ocenia organ wykonawczy jednostki samorządu terytorialnego. Bierze pod uwagę szczegółowe kryteria oceny (uchwalone wcześniej przez organ stanowiący) oraz celowość wniosku z punktu widzenia potrzeb społeczności lokalnej (art. 19c ust. 2). Jeśli uzna, że realizacja wnioskowanego zadania jest potrzebna na danym terenie – zawiera z wnioskodawcą umowę na czas określony o wykonanie inicjatywy lokalnej (art. 19d). Ustawa nie przewiduje narzucania wzoru umowy o realizację inicjatywy lokalnej, pozostawiając swobodę jej kształtowania stronom w oparciu o przepisy Kodeksu cywilnego.

W umowie powinny zostać opisane m.in. zobowiązania wnioskodawcy, które mogą polegać na świadczeniu pracy społecznej, na świadczeniach pieniężnych lub rzeczowych oraz zobowiązania samorządu, który może przekazać mieszkańcom rzeczy potrzebne do wykonania inicjatywy lokalnej (np. sprzęt budowlany potrzebny do re-

montu nawierzchni ulicy albo sadzonki do nasadzeń zieleni) na czas trwania umowy (art. 19f). Jeśli rolą samorządu będzie sfinansowanie części realizacji zadania, musi to znaleźć odzwierciedlenie w umowie. Dokumenty potrzebne do przeprowadzenia inicjatywy lokalnej (np. harmonogram prac i kosztorys) opracowują wspólnie organ wykonawczy jednostki samorządu terytorialnego i wnioskodawca (art. 19g). Szczegółowy podział obowiązków przy opracowywaniu tych dokumentów również będzie określony w umowie.

N

NOWELIZACJA USTAWY O POŻYTKU Z 2011 ROKU

W wyniku nowelizacji ustawy z 2011 r. z ustawy o pożytku wykreślono wskazanie dotyczące sposobu przekazania przez samorząd rzeczy na wykonanie inicjatywy lokalnej. Do tej pory art. 19f wskazywał, iż ma się to odbyć na podstawie umowy użyczenia. Obecnie, po tej nowelizacji, ustawa o pożytku nie definiuje żadnej obowiązkowej formy umowy.



Przy realizacji inicjatywy lokalnej samorząd nie przekazuje wnioskującym mieszkańcom lub organizacjom pieniędzy (dotacji). Wspiera ich w inny sposób – rzeczowo, organizacyjnie.

Jeśli rolą samorządu w ramach realizacji inicjatywy lokalnej będzie zabezpieczenie wkładu finansowego, to nie trafi on do wnioskodawców tylko jest wydatkowany bezpośrednio przez organ wykonawczy zgodnie z Prawem zamówień publicznych. Oznacza to jednak, że władze lokalne muszą przewidzieć w swoim budżecie środki na realizację takich zadań. Ponieważ trudno jest z wyprzedzeniem zaplanować, z jakimi inicjatywami mogą zgłosić się mieszkańcy (i jak kosztownymi) – możliwe, że w praktyce inicjatywy takie będą realizowane dopiero w kolejnym roku budżetowym. W takim przypadku warto wypracować system, w którym mieszkańcy będą mieli szansę zgłosić swe inicjatywy przed ostatecznym uchwaleniem budżetu, tak, aby można było w nim uwzględnić wydatki związane z inicjatywami.

Może on polegać na wyznaczeniu w uchwale rady terminu na zgłaszanie takich inicjatyw na tyle wcześniej by ich konsekwencje finansowe uwzględnić w budżecie na kolejny rok. Inną możliwością jest zaplanowanie środków na lokalne inicjatywy w poszczególnych działach budżetu bez przypisywania ich do konkretnych zadań. Można też zaplanować w budżecie rezerwę celową na realizację inicjatyw lokalnych, którą uruchamiać będzie organ wykonawczy w przypadku decyzji o realizacji inicjatywy. To ostatnie rozwiązanie wydaje się najbardziej elastyczne i najlepiej dostosowane do specyfiki tej formy realizacji zadań publicznych.

Z przepisów ustawy wynika, że jedną z form wsparcia inicjatywy lokalnej jest użyczenie rzeczy koniecznych do wykonania zadania. W art. 19f, mowa jest o tym, że są one użyczane na czas trwania umowy – czyli realizacji zadania. Jednocześnie art. 19h odwołując się w sprawach nieuregulowanych w ustawie o pożytku do Kodeksu cywilnego wskazuje, iż strony mają większą swobodę w umownym kształtowaniu swoich relacji i nie muszą się ograniczać wyłącznie do form wsparcia wymienionych we wcześniejszych artykułach.

Formuła inicjatywy lokalnej, nie wyklucza również współfinansowania realizacji zadania. W takim przypadku po stronie inicjatorów może się pojawić dowolny wkład własny (praca społeczna, świadczenia pieniężne lub rzeczowe), zaś po stronie samorządu podjęcie zobowiązania do sfinansowania nie pokrytej przez inicjatorów części zadania. Przykładem może być realizacja przez samorząd inwestycji na podstawie dokumentacji sporządzonej przez inicjatorów lub po prostu realizacji inwestycji, co do której inicjatorzy zobowiązują się do pokrycia 20% kosztów realizacji, pozostałe 80% pokryje samorząd. Inicjatorzy, w tej sytuacji wpłacają środki (w terminach określonych w umowie) na rachunek gminy. Całość środków jest wydatkowana zgodnie z prawem zamówień publicznych.

Inicjatywa lokalna a program współpracy

Inicjatywa lokalna powinna zostać wpisana do programu współpracy z organizacjami. Zgodnie z nowelizacją ustawy umowa o wykonanie inicjatywy lokalnej jest jedną z możliwych form współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi. Warto jednak zauważyć, że inicjatorem takiej umowy nie jest samorząd, ale mieszkańcy danego terenu (samorządu) – samodzielnie lub za pośrednictwem organizacji.

V. ORGANIZACJE POŻYTKU PUBLICZNEGO



Status organizacji pożytku publicznego (OPP) jest statusem nadawanym przez sąd (KRS) i jest niezależny od formy prawnej organizacji pozarządowej (art. 22 ust. 2–3).

O status organizacji pożytku publicznego mogą wnioskować organizacje pozarządowe oraz podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 pkt. 1 i 4 (organizacje kościelne oraz niektóre spółki także kluby sportowe będące spółkami) po spełnieniu warunków określonych w ustawie.

W 2010 r. w ustawie o pożytku wprowadzono sankcję za informowanie o posiadaniu statusu organizacji pożytku publicznego bez faktycznej rejestracji w KRS takiego statusu. Ten, kto działając w imieniu organizacji pozarządowej, podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 lub innych podmiotów, które nie są OPP, informuje organ administracji publicznej, osobę fizyczną lub prawną, że organizacja lub podmiot taki status OPP posiada, podlega karze grzywny (art. 50b).

1. Warunki uzyskania statusu OPP

Podmiot ubiegający się o status musi co najmniej przez dwa lata przed złożeniem wniosku prowadzić działalność pożytku publicznego w sferze pożytku publicznego (o tym, co to oznacza piszemy w roz. II.2). Działalność ta musi być prowadzona na rzecz ogółu społeczności lub określonej grupy podmiotów, pod warunkiem, że grupa ta jest wyodrębniona ze względu na szczególną sytuację życiową lub materialną w stosunku do społeczeństwa (art. 20 ust. 1 pkt 1, art. 22 ust. 1). W przypadku stowarzyszenia jego działalność nie może być prowadzona wyłącznie na rzecz jego członków (art. 20 ust. 2).

Jeśli podmiot ubiegający się o status OPP prowadzi działalność gospodarczą to musi ona mieć charakter dodatkowy w stosunku do działalności pożytku publicznego (art. 20 ust. 1 pkt 2).

Podmiot ubiegający się o status organizacji pożytku publicznego musi też wykazać, iż (art. 20 ust. 1 pkt. 3–6):

1. nadwyżkę przychodów nad kosztami przeznacza na działalność pożytku publicznego (np. w statucie musi znaleźć się odpowiedni zapis),

2. ma statutowy kolegialny organ kontroli lub nadzoru, odrębny od organu zarządzającego i niepodlegający mu w zakresie wykonywania kontroli wewnętrznej lub nadzoru,

3. członkowie jego organu kontroli lub nadzoru (komisji rewizyjnej, rady fundacji, itp.):

- nie mogą być członkami organu zarządzającego ani pozostawać z nimi w związku małżeńskim, we wspólnym pożyciu, w stosunku pokrewieństwa, powinowactwa lub podległości służbowej,
- nie byli skazani prawomocnym wyrokiem za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego lub przestępstwo skarbowe,
- mogą otrzymywać z tytułu pełnienia funkcji w tym organie zwrot uzasadnionych kosztów lub wynagrodzenie w wysokości nie wyższej niż przeciętne miesięczne wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw ogłoszone przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego za rok poprzedni,

4. członkowie organu zarządzającego (zarządu) nie byli skazani prawomocnym wyrokiem za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego lub przestępstwo skarbowe,

5. statut lub inne akty wewnętrzne organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 pkt. 1 i 4, zabraniają:

- udzielania pożyczek lub zabezpieczania zobowiązań majątkiem organizacji w stosunku do jej członków, członków organów lub pracowników oraz osób, z którymi członkowie, członkowie organów oraz pracownicy organizacji pozostają w związku małżeńskim, we wspólnym pożyciu albo w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa w linii prostej, pokrewieństwa lub powinowactwa w linii bocznej do drugiego stopnia albo są związani z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli, zwanych dalej „osobami bliskimi”,
- przekazywania ich majątku na rzecz ich członków, członków organów lub pracowników oraz ich osób bliskich, na zasadach innych niż w stosunku do osób trzecich, w szczególności, jeżeli przekazanie to następuje bezpłatnie lub na preferencyjnych warunkach,
- wykorzystywania majątku na rzecz członków, członków organów lub pracowników oraz ich osób bliskich na zasadach innych niż w stosunku do osób trzecich, chyba że to wykorzystanie bezpośrednio wynika z celu statutowego,
- zakupu towarów lub usług od podmiotów, w których uczestniczą członkowie organizacji, członkowie jej organów lub pracownicy oraz ich osób bliskich, na zasadach innych niż w stosunku do osób trzecich lub po cenach wyższych niż rynkowe.



Jeżeli organizacja pozarządowa lub podmiot wymieniony w art. 3 ust. 3 pkt. 1 i 4 uzyskają status organizacji pożytku publicznego – są zobligowane do ciągłego, łącznego spełniania wszystkich powyższych kryteriów (łącznie z przedmiotem działalności oraz „dodatковым” charakterem działalności gospodarczej).

Aby uzyskać status OPP podmiot zobowiązany jest złożyć wniosek do Krajowego Rejestru Sądowego (art. 22 ust. 2). Więcej o rejestracji statusu OPP w broszurze z serii 3w* „Organizacje pożytku publicznego – uzyskanie statusu, przywileje, obowiązki, kontrola”.

Status OPP traci się z chwilą skreślenia tego statusu w KRS (art. 22 ust. 4).

N

NOWELIZACJA USTAWY O POŻYTKU Z 2011 ROKU

W wyniku nowelizacji ustawy z 2011 r. wprowadzono ograniczenie związane z ponownym uzyskaniem statusu OPP po ich wykreśleniu z rejestru (nowy art. 22a). Organizacje, które utraciły status na swój własny wniosek mogą ubiegać się o niego ponownie w dowolnym terminie. Jeżeli wykreślenie informacji o posiadaniu statusu OPP nastąpiło na wniosek ministra (organu nadzoru) lub z własnej inicjatywy sądu – wówczas organizacja może złożyć wniosek o ponowne nadanie statusu dopiero po dwóch latach.

2. Sprawozdawczość OPP

Podstawowym obowiązkiem OPP jest sporządzanie rocznego **sprawozdania merytorycznego i finansowego** (art. 23 ust. 1 i 2). Przepis ten nie zwalnia OPP z innych obowiązków sprawozdawczych, wynikających z odrębnych przepisów (np. ustawy o fundacjach).

- Sprawozdanie merytoryczne sporządza się według wzoru określonego w rozporządzeniu MPiPS (Dz. U. z 2011 r., Nr 80, poz. 434)⁴.
- Sprawozdanie finansowe sporządza się zgodnie z przepisami o rachunkowości (art. 23 ust. 2). Zakres sprawozdania finansowego dla OPP nieprowadzących działalności gospodarczej określa Rozporządzenie Ministra Finansów z dn. 15 listopada 2001 r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości

⁴Od 1 stycznia 2013 r. zaczynają obowiązywać dwa wzory sprawozdania merytorycznego: 1) dla OPP, która osiągnęła w roku obrotowym miała przychód powyżej 100 tys. zł oraz 2) dla OPP, która miała w roku obrotowym przychód nieprzekraczający 100 tys. zł (dla nich będzie obowiązywało tzw. uproszczone sprawozdanie merytoryczne). Obowiązek opracowania przez MPiPS takich wzorów sprawozdań (ich ujednoczenia) wynika z art. 23 ust. 8 ustawy o pożytku.

dla niektórych jednostek niebędących spółkami handlowymi, nieprowadzących działalności gospodarczej (Dz. U. Nr 137, poz. 1539). Zakres sprawozdania dla OPP prowadzących działalność gospodarczą określa art. 45 ust. 2 i 3 ustawy o rachunkowości (Dz. U. Nr 76, poz. 694 z późn. zm.).

Obowiązkiem OPP jest podanie sprawozdania merytorycznego i finansowego do publicznej wiadomości, w sposób umożliwiający zapoznanie się z nim. Sprawozdania te OPP zamieszcza na swojej stronie internetowej (art. 23 ust. 2a).

NOWELIZACJA USTAWY O POŻYTKU Z 2011 ROKU

Od 1 stycznia 2012 r. organizacje pożytku publicznego nie mają już obowiązku przysyłania sprawozdań (finansowego i merytorycznego) w wersji tradycyjnej (papierowej) do MPiPS. Ich obowiązkiem jest natomiast zamieszczenie sprawozdań na stronie internetowej urzędu obsługującego ministra ds. zabezpieczenia społecznego, czyli Departamentu Pożytku Publicznego (<http://bopp.pozytek.gov.pl>) w określonym terminie.

OPP, których rok obrotowy:

- pokrywa się z rokiem kalendarzowym (jest tak w przypadku większości OPP) zamieszczają sprawozdanie merytoryczne i finansowe na stronie <http://bopp.pozytek.gov.pl> w terminie do 15 lipca (zgodnie z art. 23 ust. 6 w nowym brzmieniu),
- nie jest rokiem kalendarzowym muszą zamieścić sprawozdanie na stronie www.pozytek.gov.pl w ciągu 15 dni od zatwierdzenia rocznego sprawozdania finansowego (art. 23 ust. 6b).

N



Jeżeli organizacja pożytku publicznego nie zamieści sprawozdań (finansowe i merytoryczne) we wskazanym terminie na stronie internetowej <http://bopp.pozytek.gov.pl> nie zostanie zamieszczona w wykazie OPP uprawnionych do otrzymywania 1% podatku od osób fizycznych. Oznacza to, że straci w kolejnym roku rozliczeniowym prawo do otrzymywania 1% (art. 23 ust. 6a oraz art. 27a ust. 2 pkt 1).

Minister pracy i polityki społecznej może wezwać organizację pożytku publicznego do zaniechania naruszeń oraz przedstawienia niezbędnych wyjaśnień, jeżeli OPP:

- nie opublikuje lub nie zamieści sprawozdania finansowego lub merytorycznego w terminie,
- złoży sprawozdania niekompletne, budzące wątpliwości co do prawidłowości działalności OPP.

Organizacja musi zastosować się do takiego wezwania w ciągu 30 dni od jego otrzymania. Jeżeli tego nie zrobi minister występuje do KRS o wykreślenie statusu OPP (art. 33a ust. 1).

N

NOWELIZACJA USTAWY O POŻYTKU Z 2011 ROKU

Od 1 stycznia 2013 r. będą obowiązywać dwa wzory sprawozdań merytorycznych OPP. Organizacje, których przychód nie przekroczył 100 tys. zł, będą mogły posługiwać się uproszczonym wzorem sprawozdania merytorycznego (będzie zawierać także informacje finansowe). Zarówno ogólny (podstawowy), jak i uproszczony wzór sprawozdania, zostaną opublikowane w rozporządzeniu MPiPS w treści obowiązującej od 2013 r.

Organizacje pożytku publicznego są także zobowiązane do badania i ogłaszania swoich sprawozdań finansowych, czyli **audytu** (art. 64 pkt 4 ustawy o rachunkowości), jeżeli w roku poprzednim spełniały co najmniej dwa z następujących kryteriów (art. 23 ust. 7):

- zatrudniały w przeliczeniu na pełne etaty co najmniej 50 osób,
- miały sumę aktywów bilansu o wartości co najmniej 2,5 mln euro,
- miały przychód netto o wartości co najmniej 5 mln euro.

Ponadto minister finansów, Rozporządzeniem z dn. 23 grudnia 2004 r., wprowadził obowiązek badania sprawozdań finansowych niektórych OPP przez biegłego rewidenta. Obowiązek ten dotyczy organizacji, które spełniają łącznie trzy kryteria:

- realizują zadania publiczne zlecone w formie powierzenia lub wspierania wykonania zadania,
- otrzymały w roku obrotowym łączną kwotę dotacji na realizację tych zadań w wysokości co najmniej 50 tys. zł,
- osiągnęły w roku obrotowym przychód w wysokości co najmniej 3 mln zł.

3. Przywileje OPP⁵

1. Od momentu rejestracji OPP uzyskują zwolnienia od (art. 24 ust. 1):

- **podatku dochodowego od osób prawnych** – dotyczy to dochodów przeznaczonych na cele statutowe (z wyłączeniem działalności gospodarczej) oraz na nabycie obligacji Skarbu Państwa lub bonów skarbowych oraz obligacji wyemitowanych przez jednostki samorządu terytorialnego, a także przeznaczonych na nabycie papierów wartościowych lub niebędących papierami wartościowymi instrumentów finansowych, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 2 lit. c i d Ustawy z dn. 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi, oraz na nabycie jednostek uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych),
- **podatku od nieruchomości** – wysokość stawek podatku od nieruchomości, na nieruchomości zajęte przez OPP na prowadzenie odpłatnej działalności statutowej, nie może być wyższa niż 0,39 zł od 1 m² powierzchni – w przypadku gruntów i 6,88 zł od 1 m² powierzchni użytkowej – w przypadku budynków lub ich części, całkowicie zwolnione od podatku od nieruchomości są nieruchomości lub ich części zajęte przez OPP na prowadzenie nieodpłatnej działalności pożytku publicznego,
- **opłaty skarbowej** – zwolnienia to dotyczy OPP, które dokonują zgłoszenia, występują z wnioskiem o dokonanie czynności urzędowej lub z wnioskiem o wydanie zaświadczenia lub zezwolenia – wyłącznie w związku z nieodpłatną działalnością pożytku publicznego,
- **podatku od czynności cywilnoprawnych** – podatkiem tym są opodatkowane różne transakcje, np. umowy sprzedaży lub zamiany rzeczy, umowy pożyczki, ustanowienie hipoteki, ustanowienie odpłatnego użytkowania, jeżeli umowa, która jest opodatkowana, zawierana jest przed notariuszem, wtedy obliczenia i poboru podatku dokonuje notariusz, z podatku zwolnione są OPP, ale tylko wtedy, gdy dokonana czynność cywilnoprawna dotyczy nieodpłatnej działalności pożytku publicznego w rozumieniu ustawy o pożytku (zwolnienie nie obejmuje czynności związanych z działalnością odpłatną),
- **opłat sądowych w KRS** – organizacje mające status OPP nie ponoszą opłat w KRS, ale tylko wtedy, gdy sprawa ta nie dotyczy prowadzonej przez nie działalności gospodarczej.

2. OPP mogą nabywać prawo użytkowania **nieruchomości** należących do Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego na preferencyjnych zasadach (art. 24 ust 2). Oznacza to, że:

⁵ Oprac. na podst. broszury z serii 3w* „Ustawa o działalności pożytku publicznego”, R. Skiba, Stowarzyszenie Klon/Jawor, Warszawa 2008.

- minister właściwy ds. Skarbu Państwa może dokonać darowizny nieruchomości z zasobu Skarbu Państwa na rzecz OPP – na jej cele statutowe, w przypadku niewykorzystania nieruchomości na cel określony w umowie, a także w razie utraty przez organizację statusu OPP, następuje odwołanie darowizny.
- właściwy organ za zgodą – odpowiednio wojewody lub rady/sejmiku, może udzielić OPP bonifikaty od ceny ustalonej zgodnie z art. 67 ustawy o gospodarce nieruchomościami, jeżeli nieruchomość będzie wykorzystywana na cel prowadzonej przez nią działalności pożytku publicznego.
- możliwe jest zawarcie bez przetargu umowy z OPP na użytkowanie lokalu (użyczenie, najem, dzierżawa), jeśli jest ona zawierana na dłużej niż 3 lata lub na czas określony.

3. Ustawa daje możliwość przekazywania **1% podatku dochodowego** przez osoby fizyczne na rzecz OPP (art. 27 ust. 1).

Podatnik wypełniając roczne zeznanie podatkowe wskazuje organizację pożytku publicznego, na rzecz której chce przekazać 1% swojego podatku należnego, poprzez podanie jej nazwy i numeru KRS. Organizacja ta musi być na wykazie OPP opublikowanym w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej Monitor Polski ze stanem na dzień 30 listopada roku podatkowego.

Więcej o wykazie w kolejnym podrozdziale oraz w serwisie pozytek.ngo.pl.

Podatnik sam nie dokonuje wpłaty. W jego imieniu wpłaca pieniądze na konto bankowe OPP urząd skarbowy, do którego podatnik składa zeznanie. Przekazana kwota dociera do organizacji w ciągu 3–4 miesięcy od upływu terminu złożenia zeznania podatkowego pod warunkiem, że zeznanie podatkowe zostało złożone przed upływem tego terminu. Termin składania zeznań podatkowych mija 30 kwietnia (w przypadku „ryczałtowców” – 31 stycznia).



OPP może wykorzystać środki z 1% wyłącznie na prowadzenie działalności pożytku publicznego (art. 27 ust. 2). Ustawa nie zezwala na wykorzystywanie tych pieniędzy, np. na działalność gospodarczą – nie można ze środków z 1% pokryć, np. kosztów inwestycji w ramach działalności gospodarczej lub pokrywać strat z tej działalności.

4. W **zbiórce publicznej** na rzecz OPP mogą brać udział małoletni wolontariusze poniżej 16 lat. Oczywiście osoby takie muszą być pod nadzorem osoby pełnoletniej.

5. OPP mają prawo, a publiczne radio i telewizja obowiązek, umożliwienia nieodpłatnego informowania o ich działalności (art. 26). Zasady dostępu organizacji do mediów publicznych określa rozporządzenie Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji (Dz. U. Nr 109, poz. 638).



Wymienione przywileje mają zastosowanie w stosunku do OPP w części dotyczącej prowadzonej przez nie działalności pożytku publicznego. Jeśli OPP prowadzi działalność gospodarczą, to jest ona prowadzona na ogólnych zasadach, bez zastosowania tych przywilejów.

4. Tworzenie rejestru OPP uprawnionych do otrzymywania 1%

W 2010 r. w ustawie o pożytku wprowadzono szczegółowe regulacje dotyczące tworzenia listy OPP na potrzeby dystrybucji 1%. Taka lista ma być ogłaszana w Biuletynie Informacji Publicznej ministra pracy i polityki społecznej do 15 grudnia roku poprzedzającego okres, w którym składane będą zeznania podatkowe.

Lista powstaje na podstawie stanu rejestru sądowego (KRS) na dzień 30 listopada. Oznacza to, że OPP, które otrzymają status pożytku w dniach od 1 do 31 grudnia będą mogły pozyskiwać 1% dopiero w kolejnym roku podatkowym (art. 27a ust. 1). Do 31 grudnia OPP mogą przedstawić ministrowi zastrzeżenia co do poprawności danych zamieszczonych w opublikowanej liście – jest ona udostępniana na stronie internetowej ministra (art. 27a ust. 5).

Na publikowanej liście zamieszczane są wyłącznie te OPP, które zamieściły w terminie swoje sprawozdanie na stronie internetowej ministerstwa oraz te, co do których w KRS nie zamieszczony został wpis o rozpoczęciu likwidacji lub ogłoszeniu upadłości.

Jak i kiedy powstaje lista OPP uprawnionych do otrzymywania 1%:

- Do 15 stycznia na liście zamieszczane są numery kont bankowych, otrzymane od naczelników urzędów skarbowych (art. 27a ust. 6–7). Jeżeli na ogłoszonej liście nie ma numeru konta bankowego lub jest on błędny organizacja zgłasza ten fakt w formie pisemnego oświadczenia naczelnikowi właściwego urzędu skarbowego do 31 stycznia (art. 27a ust. 8).
- Kolejny wykaz publikowany jest 15 lutego – znowu organizacja może zgłosić zastrzeżenia co do poprawności numeru bankowego – jednak nie później niż do końca lutego (art. 27a ust. 9).
- W terminie 15 marca – 31 lipca zmiany takie będą mogły być dokonywane tylko wtedy, jeżeli zmiana numeru konta nastąpiła z przyczyn niezależnych od organizacji, np. zamknięcie działalności przez bank, zmiana sposobu numerowania rachunków bankowych (art. 27a ust. 10).

Minister Finansów zamieszcza w terminie do dnia 30 września każdego roku, na swojej stronie internetowej wykaz OPP, zawierający: nazwę i numer wpisu OPP do KRS

oraz wysokość środków otrzymanych przez tę organizację, pochodzących z 1% podatku dochodowego od osób fizycznych za rok poprzedzający (art. 27 ust. 3).

5. Odpowiedzialność za szkody

W ustawie o pożytku zawarto szczególne regulacje związane z odpowiedzialnością za szkody wyrządzone OPP przez członków organu zarządzającego, organu nadzoru i kontroli oraz likwidatora. Odpowiadają oni za szkodę wyrządzoną działaniem lub zaniechaniem sprzecznym z prawem lub zapisami statutu, chyba, że nie ponoszą winy (art. 27b ust. 1).

Ustawa wskazuje, że członek organu zarządzającego, organu kontroli lub nadzoru oraz likwidator organizacji pożytku publicznego powinien przy wykonywaniu obowiązków dołożyć staranności wynikającej z zawodowego charakteru swojej działalności (art. 27b ust. 2).

Natomiast członek organu zarządzającego, organu kontroli lub nadzoru organizacji pożytku publicznego, wykonujący swoje obowiązki społecznie, jest obowiązany dołożyć przy tym należytej staranności (art. 27b ust 3).

Jeżeli szkodę wyrządziło kilka osób wspólnie – odpowiadają oni solidarnie (art. 27b ust. 4). O odpowiedzialności solidarnej czytaj w roz. III.4.

6. Nadzór nad działalnością OPP

Ustawa o pożytku określa kompetencje nadzorcze ministra pracy i polityki społecznej nad działalnością organizacji pożytku publicznego. Nadzór ministra dotyczy następujących uprawnień, obowiązków i wymogów co do działalności OPP (art. 28):

- zgodności prowadzonej działalności z regulacjami dotyczącymi działalności nieodpłatnej, odpłatnej i gospodarczej – określonych w art. 8–10 (więcej w roz. II.3),
- wymagań stawianych OPP w art. 20 (więcej w roz. V.1),
- wydzielenia działalności pożytku publicznego przez organizacje kościelne i niektóre spółki (podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 pkt. 1 i 4) – zgodnie z art. 21,
- obowiązków sprawozdawczych OPP określonych w art. 23 (więcej w roz. V.2),
- korzystania z przywilejów OPP, w tym także 1% – zgodnie z art. 24–27 (więcej w roz. V.3),
- współpracy z wolontariuszami w sposób określony w art. 42–48 (więcej w roz. VII).

Minister może przeprowadzić kontrolę z inicjatywy własnej lub na wniosek organu administracji publicznej lub innej organizacji pozarządowej lub podmiotu wymienionego w art. 3 ust. 3 (art. 29 ust. 2). Może ją przeprowadzić sam lub zlecić innemu ministrowi (o ile działalność organizacji jest merytorycznie zbieżna z działalnością danego ministra) lub wojewodzie (art. 29 ust. 3).

Kontrolę przeprowadzają osoby posiadające imienne upoważnienie ministra. Upoważnienie takie musi określać kontrolowaną organizację i podstawę prawną do podjęcia kontroli. W przypadku powierzenia kontroli jednemu z powyższych organów – to on wydaje stosowne upoważnienie (art. 29 ust. 4).

Z przeprowadzonej kontroli sporządzany jest protokół, który podpisują osoby przeprowadzające kontrolę i członek organu zarządzającego uprawniony do reprezentowania kontrolowanej OPP lub osoba przez niego upoważniona.

OPP może, w terminie 14 dni od dnia podpisania protokołu, złożyć na piśmie wyjaśnienia albo zgłosić zastrzeżenia do treści protokołu (art. 31 ust. 2). W przypadku nieuwzględnienia zastrzeżeń w ciągu 14 dni kontrolerzy przekazują na piśmie swoje stanowisko (art. 31 ust. 3).

Po zakończeniu kontroli sporządzane jest wystąpienie pokontrolne (art. 31 ust. 4). Przedstawiona ono stan faktyczny wynikający z ustaleń zawartych w protokole kontroli, w tym opis ustalonych uchybień. Uwzględnienia się także przyczyny ich powstania, zakres, skutki i osoby odpowiedzialnych za ich powstanie. W wystąpieniu wskazany jest też termin usunięcia stwierdzonych uchybień, nie krótszy niż 30 dni od dnia doręczenia wystąpienia pokontrolnego (art. 32).

7. Utrata statusu OPP

MPiPS może wystąpić o wykreślenie statusu OPP, jeżeli organizacja nie usunie uchybień wskazanych w wystąpieniu pokontrolnym lub jeżeli uchyli się od przeprowadzenia kontroli. Wniosek taki może zostać sporządzony także wtedy, gdy w trakcie kontroli stwierdzone zostanie rażące naruszenie prawa (art. 33 ust. 2).

Minister może wezwać organizację pożytku publicznego do zaniechania naruszeń oraz przedstawienia niezbędnych wyjaśnień, jeżeli:

- OPP nie opublikuje lub nie zamieści na stronie internetowej ministra sprawozdania finansowego lub merytorycznego w terminie, zamieści na stronie internetowej sprawozdania niekompletne, budzące wątpliwości co do prawdziwości działalności organizacji pożytku publicznego.

OPP musi zastosować się do takiego wezwania w ciągu 30 dni od jego otrzymania. Jeżeli tego nie zrobi minister występuje do sądu o wykreślenie statusu organizacji pożytku publicznego (art. 33a ust. 1).

Utrata statusu OPP może też nastąpić w następujących przypadkach (art. 33a ust. 2):

- niespełniania wymogów określonych w art. 20 i 21 – stwierdzonych w wyniku kontroli (więcej o tych warunkach w roz. IV.1),
- nienadania do urzędu, który udzielił pozwolenia na przeprowadzenie zbiórki publicznej, sprawozdania z wyników zbiórki publicznej i ze sposobu zużytkowania zebranych ofiar lub nieogłoszenia w prasie wyników zbiórki publicznej i sposobu zużytkowania zebranych ofiar,
- nienadania informacji o rozliczeniu środków pochodzących ze zbiórki publicznej lub informacji o otrzymanych darowiznach,
- prowadzenia bez zezwolenia: placówek zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku, centrum integracji społecznej, domów pomocy społecznej, placówek opiekuńczo-wychowawczych⁶,
- prowadzenia niepublicznego zakładu opieki zdrowotnej bez wpisu do rejestru zakładu opieki zdrowotnej.

Dodatkową przesłanką do utraty statusu OPP może być powtarzające się wykorzystywanie otrzymanych dotacji niezgodnie z przeznaczeniem. Takie działanie musi być stwierdzone decyzją organów administracji publicznej lub prawomocnym orzeczeniem sądu (art. 33a ust. 3).

Szczegółowe regulacje dotyczące przeprowadzania kontroli określa rozporządzenie MPiPS (Dz. U. z 2010 r., Nr 173, poz. 1172).

Przepisy ustawy o pożytku dotyczące kontroli nie wyłączają stosowania odrębnych przepisów oraz uprawnień nadzorczych innych organów – w tym w szczególności ministerstw nad fundacjami, czy starostw nad stowarzyszeniami (art. 34).

Więcej o nadzorze nad OPP oraz utracie statusu w broszurze z serii 3w* „Organizacje pożytku publicznego – uzyskanie statusu, przywileje, obowiązki, kontrola”.

⁶ Zgodnie z art. 215 Ustawy z dn. 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 149, poz. 887) od 1 stycznia 2012 r. lista tych placówek ulega rozszerzeniu – OPP utraci ten status w przypadku prowadzenia bez zezwolenia: „a) placówek zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku, centrum integracji społecznej, domów pomocy społecznej, placówek opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówek opiekuńczo-terapeutycznych i interwencyjnych ośrodków preadopcyjnych, określonych w przepisach o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, oraz szkół lub placówek publicznych określonych w ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty bez zezwolenia”.

VI. RADY DZIAŁALNOŚCI POŻYTKU PUBLICZNEGO

1. RDPP na poziomie krajowym⁷

Na podstawie ustawy o pożytku funkcjonuje Rada Działalności Pożytku Publicznego (RDPP) – organ opiniodawczo-doradczy ministra właściwego ds. zabezpieczenia społecznego – obecnie jest to minister pracy i polityki społecznej (art. 35 ust. 1). Pierwsza Rada Pożytku Publicznego rozpoczęła swoją działalność w listopadzie 2003 r. W styczniu 2006 r. Minister powołał Radę II kadencji na lata 2006–2009. Radę III kadencji powołano na początku 2009 r.

Kadencja RDPP trwa trzy lata, przy czym członek Rady nie może pełnić funkcji dłużej niż dwie kolejne kadencje (art. 35 ust. 3).



Rada zajmuje się m.in. wyrażaniem opinii w sprawach dotyczących stosowania ustawy, wyrażaniem opinii o rządowych projektach aktów prawnych dotyczących działalności pożytku publicznego oraz wolontariatu, zbieraniem i dokonywaniem analizy informacji o prowadzonych kontrolach i ich skutkach (art. 35 ust. 2).

Ponadto Rada spełnia także inną ważną funkcję – jest instytucją udzielającą pomocy w przypadku sporów pomiędzy organami administracji publicznej a organizacjami pozarządowymi lub podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3, związanych z działalnością pożytku publicznego (art. 35 ust. 2 pkt 3).

RDPP ma 30 dni na wydanie opinii na temat przesłanego projektu aktu prawnego. Jeżeli w tym terminie nie przedstawi opinii oznacza to rezygnację z jej wyrażenia (art. 35 ust. 4).

RDPP składa się z pięciu przedstawicieli organów administracji rządowej, pięciu przedstawicieli organów administracji samorządowej oraz dziesięciu przedstawicieli organizacji pozarządowych, związków i porozumień organizacji oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3. Aby kandydować przedstawiciele organizacji muszą posiadać poparcie minimum 20 organizacji lub 3 związków stowarzyszeń (art. 36 ust. 2 pkt 1).

⁷ Oprac. na podst. broszury 3W* „Ustawa o działalności pożytku publicznego”, R. Skiba, Stowarzyszenie Klon/Jawor, Warszawa 2008.

Rada jest instytucją społeczną – osoby uczestniczące w jej pracach otrzymują jedynie diety i zwrot kosztów podróży na zasadach określonych w Kodeksie pracy (art. 39 ust. 2). Pracodawca zobowiązany jest zwolnić pracownika będącego członkiem Rady od pracy w celu umożliwienia mu wzięcia udziału w posiedzeniu Rady. Za czas zwolnienia pracownik zachowuje prawo do wynagrodzenia, pokrywanego z części budżetu, której dysponentem jest MPiPS (art. 39 ust. 3).

Przedstawiciele organizacji niereprezentowanych w Radzie oraz przedstawiciele rad wojewódzkich, powiatowych i gminnych mogą uczestniczyć w jej posiedzeniach na zaproszenie (art. 38 pkt 2).

2. Rady wojewódzkie i powiatowe

Od 2010 r. w gminie, powiecie i województwie mogą powstawać rady działalności pożytku publicznego (roz. 6 ustawy o pożytku). To przeniesienie modelu krajowej RDPP na poziom lokalny i regionalny.

Przed nowelizacją z 2010 r. ustawy o pożytku możliwe było tworzenie wspólnych ciał o charakterze eksperckim – pozwalał na to art. 5. Jednak doświadczenia wielu samorządów, organizacji, a także samej RDPP na poziomie krajowym, wskazywały, że brakuje konkretnej, stałej formy dialogu między samorządem a organizacjami. Zwłaszcza takiej formuły, która dawałaby podstawy prawne do usankcjonowania miejsca organizacji w konsultacjach oraz w procesie podejmowania decyzji na szczeblu lokalnym i regionalnym.

Rady pożytku publicznego stanowić też miały swoistą reprezentację sektora pozarządowego wobec administracji publicznej. Należy jednak podkreślić, że ustawa o pożytku nie daje im takich uprawnień. Przypisywanie im funkcji reprezentacji środowiska może być zagrożeniem dla właściwego ich działania. Z reprezentacją organizacji mielibyśmy do czynienia gdyby to same organizacje wskazywały swoich reprezentantów. Obecne przepisy mówią wprost, że członków rady wybiera organ wykonawczy samorządu. Stąd też ustawa o pożytku mówi wyłącznie o roli konsultacyjno-opiniotwórczej. Mimo tego ograniczenia warto docenić ich potencjalną rolę.

Wojewódzkie rady



Powołanie rady działalności pożytku publicznego na szczeblu wojewódzkim wymaga wspólnego wniosku 50 organizacji, które na terenie danego województwa prowadzą swoją działalność. Taki wniosek przedstawiany jest marszałkowi województwa (art. 41a ust. 1).

Kadencja rady trwa 2 lata (art. 41a ust. 4). W skład rady wojewódzkiej wchodzi (art. 41b ust. 1):

- przedstawiciel wojewody,
- przedstawiciele marszałka województwa,
- przedstawiciele sejmiku województwa,
- przedstawiciele organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust 3 prowadzących działalność na terenie województwa.

Przedstawiciele organizacji oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 muszą stanowić co najmniej połowę składu powołanej Rady (art. 41b ust. 2). Zgodnie z przepisami rada powinna liczyć zatem nie mniej niż 10 osób (jeden przedstawiciel wojewody, dwóch przedstawicieli marszałka, dwóch przedstawicieli sejmiku oraz pięciu przedstawicieli organizacji).

Członków rady powołuje i odwołuje marszałek województwa, przy czym osoby wchodzące w skład rady ze strony organizacji muszą zostać wskazane przez te organizacje. Sposób wyłaniania reprezentantów organizacji określa uchwała zarządu województwa (art. 41 b ust. 4).

Ze względu na to, że ustawa nie precyzuje jak ma wyglądać tryb wyboru przedstawicieli organizacji można przyjąć różne warianty:

- wybór przez marszałka spośród zgłoszonych kandydatów,
- wybór przez marszałka spośród kandydatów, którzy zbiorą odpowiednią liczbę rekomendacji od innych organizacji,
- zatwierdzenie wyboru przez marszałka, dokonanego podczas publicznego, otwartego spotkania plenarnego, na którym odbywa się głosowanie wśród przedstawicieli organizacji.

Forma wyboru przedstawicieli zależy zatem od uchwały, jaką przyjmie zarząd województwa. Jeżeli marszałek chce, by wojewódzka RDPP była mocno zakorzeniona w środowisku organizacji najbardziej odpowiednie wydają się demokratyczne formuły.

Do zadań wojewódzkich rad należy m.in. (art. 41a ust. 2):

1. wyrażanie opinii w sprawach dotyczących funkcjonowania organizacji oraz w zakresie programów współpracy,
2. wyrażanie opinii o projektach uchwał dotyczących sfery pożytku publicznego,
3. udzielanie pomocy i wyrażanie opinii w sporach między administracją publiczną a organizacjami,
4. wyrażanie opinii w sprawach dotyczących zlecenia zadań publicznych organizacjom oraz rekomendowanych standardach realizacji tych zadań,
5. wyrażanie opinii o projekcie strategii rozwoju województwa.

Warto podkreślić, że katalog ten został w ustawie poprzedzony słowem „w szczególności” – nie jest on zatem zamknięty.

Ponadto rady wojewódzkie mogą (art. 41d):

- powoływać ekspertów,
- zapraszać na swoje posiedzenia przedstawiciele administracji publicznej oraz organizacji pozarządowych – którzy nie są reprezentowani w radzie – w tym członków innych rad pożytku publicznego,
- zlecać przeprowadzanie badań i przygotowanie ekspertyz.

Rada obraduje na posiedzeniach, które zwoływane są przez marszałka województwa – z własnej inicjatywy lub na wniosek ¼ członków rady (art. 41d). Uchwały zapadają zwykłą większością głosów przy obecności co najmniej połowy członków (art. 41c ust. 1).

Zgodnie z ustawą rada ma 30 dni na wyrażenie opinii, o którą się do niej zwrócono. Jeżeli nie wyrazi jej w tym czasie – jest to równoznaczne z rezygnacją z udziału w opiniowaniu (art. 41a ust. 3).

Koszty podróży członków rady oraz koszty ekspertyz pokrywane są z budżetu województwa (art. 41b ust. 7).

Rady powiatowe i gminne



Radę powiatową lub gminną może utworzyć organ wykonawczy (starosta, wójt, burmistrz, prezydent) na wniosek organizacji pozarządowych i podmiotów wymienionych w art. 3 ust 3 (art. 41e ust. 1–2).

Kadencja rady trwa 2 lata (art. 41e ust. 3). W skład rady powiatowej lub gminnej wchodzi (art. 41f):

- przedstawiciele organu stanowiącego – odpowiednio powiatu (rady powiatu) lub gminy (rady gminy lub rady miasta),
- przedstawiciele organu wykonawczego – odpowiednio powiatu (starostwa) lub gminy (urzędu gminy, urzędu miejskiego),
- przedstawiciele organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3, prowadzący działalność na terenie – odpowiednio powiatu lub gminy, stanowiących co najmniej połowę członków.

Czytając literalnie zapisy ustawy łatwo obliczyć, że minimalny skład rady to 8 osób (dwóch przedstawicieli organu stanowiącego, dwóch przedstawicieli organu wykonawczego oraz czterech przedstawicieli organizacji).

Podobnie jak w przypadku rady wojewódzkiej tryb powoływania członków rady powiatowej/gminnej ze strony społecznej powinien zostać określony w drodze uchwały. Jednak w przeciwieństwie do rady wojewódzkiej to uprawnienie zostało nadane organowi stanowiącemu (radzie gminy, powiatu, miasta), a nie wykonawczemu (staroście, wójtowi, prezydentowi, burmistrzowi) (art. 41g).

Do zadań rad powiatowych i gminnych należy m.in. (art. 41i ust. 1):

1. opiniowanie projektów strategii rozwoju – odpowiednio powiatów lub gmin,
2. opiniowanie projektów uchwał i aktów prawa miejscowego dotyczących sfery pożytku publicznego oraz współpracy z organizacjami pozarządowymi i podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3, w tym programów współpracy,
3. wyrażanie opinii w sprawach dotyczących funkcjonowania organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3,
4. udzielanie pomocy i wyrażanie opinii w przypadku sporów między organami administracji publicznej a organizacjami,
5. wyrażanie opinii w sprawach dotyczących zadań publicznych, w tym ich zlecenia do realizacji przez organizacje oraz rekomendowanych standardów realizacji tych zadań.

Radom gminnym i powiatowym nie wskazano możliwości zlecenia badań i ekspertyz. Katalog wskazanych zadań – podobnie jak w radzie wojewódzkiej – nie jest zamknięty. Szczegółowy tryb pracy rady powiatowej lub gminnej zawiera uchwała przyjmowana przez organ stanowiący.

Rada powiatowa i gminna ma na wydanie opinii 14 dni, o którą się do niej zwrócono. Jeżeli nie wyrazi jej w tym czasie – jest to równoznaczne z rezygnacją z udziału w opiniowaniu (art. 41i ust. 2).

Współpraca rad gminnych, powiatowych i wojewódzkich

Rady: wojewódzka, powiatowa oraz gminna współpracują ze sobą na zasadach partnerstwa i suwerenności stron, w szczególności przez wzajemne informowanie się o kierunkach działań. Nie ma podległości między nimi – rada wojewódzka nie może zatem narzucać sposobu działania radom powiatowym i gminnym (art. 41h).

VII. WOLONTARIAT⁸

Ustawa o pożytku reguluje prawnie wykonywanie świadczeń przez wolontariuszy. Opisane zasady angażowania wolontariuszy stosuje się także w przypadku wolontariuszy zagranicznych i cudzoziemców zamieszkałych w Polsce. Jednakże, jeżeli rząd RP zawarł umowę z innym państwem lub organizacją międzynarodową, która inaczej reguluje sprawy związane z angażowaniem wolontariuszy, stosuje się zapisy tejże umowy (art. 42 ust. 2).

1. Kto może być wolontariuszem i kto może korzystać z jego świadczeń?



Wolontariuszem jest osoba fizyczna, która dobrowolnie i bez wynagrodzenia wykonuje świadczenia na rzecz uprawnionych organizacji i instytucji na zasadach określonych w ustawie o pożytku (art. 2 pkt 3).

Wolontariusze mogą być angażowani przez (art. 42 ust. 1):

- organizacje pozarządowe (w tym oczywiście stowarzyszenia i fundacje) i podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 w zakresie ich działalności statutowej, w szczególności działalności pożytku publicznego, z wyłączeniem prowadzonej przez nie działalności gospodarczej,
- organy administracji publicznej (np. ministerstwa, starostwa, gminy itp.), z wyłączeniem prowadzonej przez nie działalności gospodarczej,
- jednostki podległe lub nadzorowane przez organy administracji publicznej (np. szkoły, szpitale, biblioteki, muzea itp.), z wyłączeniem prowadzonej przez nie działalności gospodarczej.

Ustawa nie przewiduje możliwości angażowania wolontariuszy przez podmioty gospodarcze.

Od 2010 r. również członkowie stowarzyszenia mogą być wolontariuszami swoich organizacji (art. 42 ust. 3). Jednak zakres świadczeń członka stowarzyszenia, wykonywany na zasadzie wolontariatu, powinien wykraczać poza obowiązki członkowskie

⁸ Oprac. na podst. broszury 3w* „Ustawa o działalności pożytku publicznego”, R. Skiba, Stowarzyszenie Klon/Jawor, Warszawa 2008.

wynikające ze statutu. Zgodnie z definicją wolontariusza wykonuje on świadczenia w sposób dobrowolny – obowiązki członka stowarzyszenia (w tym zgodnie z ustawą Prawo o stowarzyszeniach – jego praca społeczna na rzecz organizacji) nie mają charakteru dobrowolnego, a stają się zobowiązaniem w momencie uzyskania członkostwa.

Osoba pełnoletnia może podjąć się wykonywania świadczeń jako wolontariusz samodzielnie podejmując taką decyzję. Osoby niepełnoletnie na rozpoczęcie działalności wolontarystycznej muszą mieć zgodę przedstawiciela ustawowego (zazwyczaj rodziców). Organizacje chcące korzystać z pracy niepełnoletnich wolontariuszy powinny więc prosić kandydatów o przedstawienie takiej pisemnej zgody.

W zasadzie wolontariuszem może zostać każda osoba. Jednak, jeżeli wolontariusz ma wykonywać świadczenie, dla którego przepisy prawne wymagają, np. określonych badań, uprawnień, to powinien takie badania przejść lub też posiadać stosowne uprawnienia. Wymóg ten wynika ze szczególnego charakteru niektórych zadań, które mogą być powierzane przez organizację wolontariuszowi, m.in. w zakresie pomocy społecznej, ochrony zdrowia, działania na rzecz osób niepełnosprawnych. Wolontariusz musi więc posiadać kwalifikacje i spełniać wymagania odpowiednie do rodzaju i zakresu wykonywanych świadczeń, tylko wtedy gdy obowiązek ten wynika z przepisów prawa (art. 43).



Wolontariusz pracuje w organizacji na podstawie porozumienia zawartego z organizacją. Powinno ono określać zakres, sposób i czas wykonywania świadczenia, a także zawierać postanowienie o możliwości jego rozwiązania. W przypadku wolontariatu przekraczającego 30 dni porozumienie musi mieć formę pisemną, co tym samym oznacza, że dla porozumień krótszych wystarczy forma ustna. Także na żądanie wolontariusza porozumienie musi zostać potwierdzone na piśmie (art. 44 ust. 2).

Wzory takiego porozumienia można znaleźć w serwisie poradnik.ngo.pl (zakładka „Wzory umów”).

2. Prawa i obowiązki wolontariusza oraz organizacji

Wolontariusz jest zobowiązany sumiennie wykonywać swoje zadania. Powinien też dokładać należytej staranności w trakcie wykonywania swoich zadań w stosunku do osób fizycznych, na rzecz których świadczy swoją pomoc. Musi również dbać o majątek powierzony mu przez organizację (np. sprzęty służące wykonywaniu zadań)

oraz majątek organizacji (np. sprzęty biurowe), jeżeli świadczy swoją pracę w lokalu biura organizacji.

Wolontariusz w trakcie lub po zakończeniu świadczenia może zażądać od organizacji wydania mu pisemnego zaświadczenia o wykonywaniu świadczeń na zasadzie wolontariatu, zawierającego informację o tym, co wolontariusz robił w ramach swoich obowiązków oraz jakie zdobył doświadczenie (art. 44 ust. 3).

Obowiązki organizacji:

- Organizacja angażująca wolontariuszy ma obowiązek poinformować ich o ewentualnym ryzyku dla zdrowia i bezpieczeństwa związanym z wykonywaniem danego świadczenia, jak również o sposobie ochrony przed ewentualnymi zagrożeniami. Ma również obowiązek zapewnić bezpieczne i higieniczne warunki wykonywania świadczeń, w tym odpowiednie środki ochrony indywidualnej – na takich samych zasadach jak w przypadku pracowników zatrudnionych przy takim samym zadaniu (art. 45 ust. 1 pkt. 1–2).
- Ponadto organizacja ma obowiązek pokrywania kosztów podróży służbowych i diet wolontariusza na zasadach dotyczących pracowników (art. 45 ust. 1 pkt 3). Jednakże wolontariusz może się zrzec tego uprawnienia podpisując oświadczenie o zwolnieniu organizacji z tego obowiązku (art. 45 ust. 4).
- Organizacja angażująca wolontariuszy może pokrywać koszty ich szkoleń, a także inne koszty wynikające z charakteru wykonywanych przez wolontariuszy świadczeń (art. 45 ust. 2 i 3).

3. Ubezpieczenie wolontariusza

Ustawa o pożytku przewiduje możliwość zgłoszenia wolontariusza do powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego, jeżeli wolontariusz nie jest ubezpieczony z innego tytułu (np. stosunek pracy, ubezpieczenie rodzinne). Wolontariusz zgłoszony przez organizację do ubezpieczenia zdrowotnego zostaje objęty tym ubezpieczeniem z dniem określonym w umowie zawartej pomiędzy zgłaszającą organizacją a Narodowym Funduszem Zdrowia, a przestaje być nim objęty z dniem rozwiązania umowy, bądź po upływie miesiąca zaległości w opłacaniu składek. Składka na ubezpieczenie zdrowotne wolontariusza jest opłacana przez zgłaszającą organizację i liczona jest od kwoty minimalnego wynagrodzenia (art. 46 ust. 1) – od 1 stycznia 2011 r. wynosi ono 1386 zł.

Ubezpieczenie od następstw nieszczęśliwych wypadków wolontariuszy organizacja obowiązana jest pokrywać w razie zawarcia porozumienia z wolontariuszem na czas krótszy niż 30 dni. W takim wypadku organizacja musi wykupić dla swoich wolontariuszy ubezpieczenie NW. Jeżeli natomiast organizacja zawiera porozumienie o świadczenie usług na czas przekraczający 30 dni, to wolontariusz objęty zostaje ubezpieczeniem z tytułu nieszczęśliwych wypadków na mocy tzw. małej ustawy wypadkowej.

W przypadku zawarcia umowy z wolontariuszem na czas nieokreślony organizacja musi opłacać mu ubezpieczenie z tytułu NW przez pierwszych 30 dni. Od początku drugiego miesiąca wykonywania świadczeń przez wolontariusza zostaje on objęty ubezpieczeniem z mocy ustawy o zaopatrzeniu z tytułu wypadków (art. 46 ust. 3). Jeżeli porozumienie zawarte między organizacją a wolontariuszem dotyczy skierowania wolontariusza do wykonywania świadczeń na terytorium innego państwa, na obszarze którego trwa konflikt zbrojny, wystąpiła klęska żywiołowa lub katastrofa naturalna, organizacja ma obowiązek zapewnić wolontariuszowi ubezpieczenie od następstw nieszczęśliwych wypadków oraz ubezpieczenie kosztów leczenia podczas pobytu za granicą, jeżeli kosztów tych nie pokrywa się z innego tytułu (art. 46 ust. 4).

Organizacja może też zapewnić wolontariuszowi ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej, w zakresie wykonywanych świadczeń (art. 46 ust. 6)

Świadczenia wolontariuszy nie stanowią darowizny na rzecz organizacji (art. 50), a koszty związane z ich ubezpieczeniem stanowią koszty działalności statutowej (art. 49).

Więcej o wolontariacie w serwisie poradnik.ngo.pl.

VIII. NAJCZĘŚCIEJ POPEŁNIANE BŁĘDY DOTYCZĄCE USTAWY O POŻYTKU⁹

1. Należy odróżnić organizacje pozarządowe prowadzące działalność w sferze pożytku publicznego od organizacji pozarządowych zarejestrowanych jako organizacje pożytku publicznego. **Nie wszystkie organizacje pozarządowe prowadzące działalność w sferze pożytku publicznego są organizacjami pożytku publicznego.** Działalność w sferze pożytku publicznego może być prowadzona nie tylko przez organizacje, które uzyskały status OPP.

2. **Status organizacji pożytku publicznego nadaje KRS.** Mogą go uzyskać organizacje pozarządowe spełniające formalne warunki konieczne do uzyskania statusu (określone w ustawie o działalności pożytku publicznego), które złożą formularze związane z rejestracją statusu w KRS i zostaną zarejestrowane w KRS jako organizacje pożytku publicznego. Jeżeli organizacja nie posiada statusu OPP, a informuje o takim fakcie – wówczas podlega karze grzywny.

3. Od 1 stycznia 2004 r. odliczeniu od podatku dochodowego podlegają **darowizny** dokonane na rzecz organizacji prowadzących działalność w sferze pożytku publicznego, a nie tylko na rzecz OPP.

4. **1% podatku dochodowego** mogą przekazywać tylko osoby fizyczne (także osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, które rozliczają się wg podatku liniowego) wyłącznie na rzecz organizacji pożytku publicznego (czyli zarejestrowanych jako takie organizacje w KRS i będących na liście organizacji uprawnionych do otrzymywania 1%).

5. Organy administracji publicznej, w tym organy jednostek samorządu terytorialnego, zlecają **realizację zadań publicznych** organizacjom pozarządowym oraz innym uprawnionym podmiotom prowadzącym działalność pożytku publicznego (m.in. tzw. organizacjom kościelnym), a nie tylko organizacjom pożytku publicznego.

6. Każda organizacja pozarządowa może prowadzić działalność: nieodpłatną pożytku publicznego, odpłatną pożytku publicznego, działalność gospodarczą. **Ustawa o pożytku zakazuje jednak prowadzenia działalności odpłatnej pożytku publicznego i działalności gospodarczej tego samego rodzaju** (tj. w odniesieniu do tego samego przedmiotu działalności).

7. Prowadzenie działalności gospodarczej **nie jest przeszkodą** do uzyskania statusu organizacji pożytku publicznego, ale działalność ta musi być prowadzona w ramach służących realizacji celów statutowych.

8. Organizacje pożytku publicznego nie są zobowiązane do zgłaszania zbiorów danych darczyńców lub osób, którym udzielają pomocy, do Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych tylko dlatego, że posiadają status OPP. **Obowiązek ten dotyczy wszystkich organizacji, które posiadają zbiory danych osobowych** wymagające zgłoszenia, zgodnie z ustawą o ochronie danych osobowych.

⁹ Oprac. Informatorium dla Organizacji Pozarządowych.

IX. TEKST USTAWY

USTAWA
z dn. 24 kwietnia 2003 r.
O DZIAŁALNOŚCI POŻYTKU PUBLICZNEGO I O WOLONTARIACIE
(Dz. U. z 2010 r., Nr 234, poz. 1536 z późn. zm.)

Tekst uwzględnia ostatnie zmiany wynikające z nowelizacji ustawy o pożytku
z 19 sierpnia 2011 r.

DZIAŁ I
PRZEPISY OGÓLNE

Art. 1.

1. Ustawa reguluje zasady:

- 1) prowadzenia działalności pożytku publicznego przez organizacje pozarządowe w sferze zadań publicznych oraz współpracy organów administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi;
- 2) uzyskiwania przez organizacje pozarządowe statusu organizacji pożytku publicznego oraz funkcjonowania organizacji pożytku publicznego;
- 3) sprawowania nadzoru nad prowadzeniem działalności pożytku publicznego;
- 4) tworzenia i funkcjonowania rad działalności pożytku publicznego.

2. Ustawa reguluje również warunki wykonywania świadczeń przez wolontariuszy oraz korzystania z tych świadczeń.

Art. 2.

Ilekroć w ustawie jest mowa o:

- 1) dotacji – rozumie się przez to dotację w rozumieniu art. 127 ust. 1 pkt 1 lit. e oraz art. 221 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1240, z późn. zm.);
- 2) „środkach publicznych” – rozumie się przez to środki publiczne, o których mowa w ustawie o finansach publicznych, przeznaczone na wydatki publiczne w rozumieniu tej ustawy;
- 3) wolontariuszu – rozumie się przez to osobę fizyczną, która ochotniczo i bez wynagrodzenia wykonuje świadczenia na zasadach określonych w ustawie;
- 4) inicjatywie lokalnej – rozumie się przez to formę współpracy jednostek samorządu terytorialnego z ich mieszkańcami, w celu wspólnego realizowania zadania publicznego na rzecz społeczności lokalnej.

Art. 3.

1. Działalnością pożytku publicznego jest działalność społecznie użyteczna, prowadzona przez organizacje pozarządowe w sferze zadań publicznych określonych w ustawie.

2. Organizacjami pozarządowymi są:

- 1) niebędące jednostkami sektora finansów publicznych, w rozumieniu ustawy o finansach publicznych,
- 2) niedziałające w celu osiągnięcia zysku

– osoby prawne lub jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, którym odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, w tym fundacje i stowarzyszenia, z zastrzeżeniem ust. 4.

3. Działalność pożytku publicznego może być prowadzona także przez:

1) osoby prawne i jednostki organizacyjne działające na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, jeżeli ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności pożytku publicznego;

2) stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego;

3) spółdzielnie socjalne;

4) spółki akcyjne i spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz kluby sportowe będące spółkami działającymi na podstawie przepisów ustawy z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie (Dz. U. Nr 127, poz. 857, z późn. zm.), które nie działają w celu osiągnięcia zysku oraz przeznaczają całość dochodu na realizację celów statutowych oraz nie przeznaczają zysku do podziału między swoich udziałowców, akcjonariuszy i pracowników.

3a. Przepisów art. 19b-41i nie stosuje się do spółdzielni socjalnych.

4. Przepisów działu II nie stosuje się do:

1) partii politycznych;

2) związków zawodowych i organizacji pracodawców;

3) samorządów zawodowych;

4) (uchylony);

5) fundacji utworzonych przez partie polityczne;

6) (uchylony).

5. Przepisów rozdziału 2 działu II nie stosuje się do zlecenia realizacji zadań w zakresie opieki nad Polonią i Polakami za granicą finansowanych ze środków budżetu państwa w części, której dysponentem jest Szef Kancelarii Senatu.

6. (uchylony).

Art. 4.

1. Sfera zadań publicznych, o której mowa w art. 3 ust. 1, obejmuje zadania w zakresie:

1) pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób;

2) 2012 1a) wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej; PRZEPIS WCHODZI W ŻYCIĘ 1 STYCZNIA 2012 R.

2) działalności na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;

3) działalności charytatywnej;

4) podtrzymywania i upowszechniania tradycji narodowej, pielęgnowania polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej;

5) działalności na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego;

6) ochrony i promocji zdrowia;

7) działalności na rzecz osób niepełnosprawnych;

8) promocji zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy;

9) działalności na rzecz równych praw kobiet i mężczyzn;

10) działalności na rzecz osób w wieku emerytalnym;

- 11) działalności wspomagającej rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości;
- 12) działalności wspomagającej rozwój techniki, wynalazczości i innowacyjności oraz rozpowszechnianie i wdrażanie nowych rozwiązań technicznych w praktyce gospodarczej;
- 13) działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych;
- 14) nauki, szkolnictwa wyższego, edukacji, oświaty i wychowania;
- 15) wypoczynku dzieci i młodzieży;
- 16) kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego;
- 17) wspierania i upowszechniania kultury fizycznej;
- 18) ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego;
- 19) turystyki i krajoznawstwa;
- 20) porządku i bezpieczeństwa publicznego;
- 21) obronności państwa i działalności Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej;
- 22) upowszechniania i ochrony wolności i praw człowieka oraz swobód obywatelskich, a także działań wspomagających rozwój demokracji;
- 23) ratownictwa i ochrony ludności;
- 24) pomocy ofiarom katastrof, klęsk żywiołowych, konfliktów zbrojnych i wojen w kraju i za granicą;
- 25) upowszechniania i ochrony praw konsumentów;
- 26) działalności na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społeczeństwami;
- 27) promocji i organizacji wolontariatu;
- 28) pomocy Polonii i Polakom za granicą;
- 29) działalności na rzecz kombatantów i osób represjonowanych;
- 30) promocji Rzeczypospolitej Polskiej za granicą;
- 31) działalności na rzecz rodziny, macierzyństwa, rodzicielstwa, upowszechniania i ochrony praw dziecka;
- 32) przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym;
- 33) działalności na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3, w zakresie określonym w pkt 1-32.

2. Rada Ministrów może określić, w drodze rozporządzenia, zadania w zakresie innym niż wymienione w ust. 1 jako należące do sfery zadań publicznych, kierując się ich szczególną społeczną użytecznością oraz możliwością ich wykonywania przez podmioty, o których mowa w art. 5 ust. 1, w sposób zapewniający wystarczające zaspokajanie potrzeb społecznych.

Art. 5.

1. Organy administracji publicznej prowadzą działalność w sferze zadań publicznych, o której mowa w art. 4, we współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3, prowadzącymi, odpowiednio do terytorialnego zakresu działania organów administracji publicznej, działalność pożytku publicznego w zakresie odpowiadającym zadaniom tych organów.
2. Współpraca, o której mowa w ust. 1, odbywa się w szczególności w formach:
 - 1) zlecenia organizacjom pozarządowym oraz podmiotom wymienionym w art. 3 ust. 3 realizacji zadań publicznych na zasadach określonych w ustawie;
 - 2) wzajemnego informowania się o planowanych kierunkach działalności;
 - 3) konsultowania z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3

ust. 3 projektów aktów normatywnych w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji;

4) konsultowania projektów aktów normatywnych dotyczących sfery zadań publicznych, o której mowa w art. 4, z radami działalności pożytku publicznego, w przypadku ich utworzenia przez właściwe jednostki samorządu terytorialnego;

5) tworzenia wspólnych zespołów o charakterze doradczym i inicjatywnym, złożonych z przedstawicieli organizacji pozarządowych, podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 oraz przedstawicieli właściwych organów administracji publicznej;

6) umowy o wykonanie inicjatywy lokalnej na zasadach określonych w ustawie;

7) umów partnerstwa określonych w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2009 r. Nr 84, poz. 712 i Nr 157, poz. 1241).

3. Współpraca, o której mowa w ust. 1, odbywa się na zasadach: pomocniczości, suwerenności stron, partnerstwa, efektywności, uczciwej konkurencji i jawności.

4. Zlecenie realizacji zadań publicznych, o którym mowa w ust. 2 pkt 1, jako zadań zleconych w rozumieniu art. 127 ust. 1 pkt 1 lit. e, art. 151 ust. 1 oraz art. 221 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, może mieć formy:

1) powierzenia wykonywania zadań publicznych, wraz z udzieleniem dotacji na finansowanie ich realizacji, lub

2) wspierania wykonywania zadań publicznych, wraz z udzieleniem dotacji na dofinansowanie ich realizacji.

5. Organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego określa, w drodze uchwały, szczegółowy sposób konsultowania z radami działalności pożytku publicznego lub organizacjami pozarządowymi i podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 projektów aktów prawa miejscowego w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji.

6. Organ administracji publicznej może po konsultacjach z organizacjami pozarządowymi i podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 stworzyć i prowadzić jednostki organizacyjne, których celem jest działalność, o której mowa w art. 4 ust. 1 pkt 33.

7. Podmiotem prowadzącym jednostkę, o której mowa w ust. 6, może być także organizacja pozarządowa oraz podmioty wymienione w art. 3 ust. 3.

8. Jednostki samorządu terytorialnego mogą udzielać pożyczek, gwarancji, poręczeń organizacjom pozarządowym oraz podmiotom wymienionym w art. 3 ust. 3, na realizację zadań w sferze pożytku publicznego, na zasadach określonych w odrębnych przepisach.

Art. 5a.

1. Organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego uchwała, po konsultacjach z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3, przeprowadzonych w sposób określony w art. 5 ust. 5, roczny program współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3. Roczny program współpracy jest uchwalany do dnia 30 listopada roku poprzedzającego okres obowiązywania programu.

2. Organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego może uchwalić, w sposób określony w ust. 1, wieloletni program współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3.

3. Organ wykonawczy jednostki samorządu terytorialnego, nie później niż do dnia 30 kwietnia każdego roku, jest obowiązany przedłożyć organowi stanowiącemu jednostki samorządu

terytorialnego oraz opublikować w Biuletynie Informacji Publicznej sprawozdanie z realizacji programu współpracy za rok poprzedni.

4. Program współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 zawiera w szczególności:

- 1) cel główny i cele szczegółowe programu;
- 2) zasady współpracy;
- 3) zakres przedmiotowy;
- 4) formy współpracy, o których mowa w art. 5 ust. 2;
- 5) priorytetowe zadania publiczne;
- 6) okres realizacji programu;
- 7) sposób realizacji programu;
- 8) wysokość środków planowanych na realizację programu;
- 9) sposób oceny realizacji programu;
- 10) informację o sposobie tworzenia programu oraz o przebiegu konsultacji;
- 11) tryb powoływania i zasady działania komisji konkursowych do opiniowania ofert w otwartych konkursach ofert.

Art. 5b.

1. Organ administracji rządowej może, w drodze zarządzenia, przyjąć, po konsultacjach z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3, program współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 na okres od roku do 5 lat.

2. Przepisy art. 5a ust. 1 zdanie 2 i ust. 4 stosuje się odpowiednio.

3. Organ administracji rządowej nie później niż do dnia 30 kwietnia każdego roku ogłasza w Biuletynie Informacji Publicznej sprawozdanie z realizacji programu współpracy za rok poprzedni.

Art. 5c.

Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego, po zasięgnięciu opinii Rady Działalności Pożytku Publicznego, zwanej dalej „Radą”, może opracować resortowe oraz rządowe programy wspierania rozwoju organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 oraz finansowo wspierać te programy, w szczególności w trybie, o którym mowa w art. 11.

DZIAŁ II

DZIAŁALNOŚĆ POŻYTKU PUBLICZNEGO

Rozdział 1

Działalność odpłatna i nieodpłatna pożytku publicznego

Art. 6.

Działalność pożytku publicznego nie jest, z zastrzeżeniem art. 9 ust. 1, działalnością gospodarczą, w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, i może być prowadzona jako działalność nieodpłatna lub jako działalność odpłatna.

Art. 7.

Działalnością nieodpłatną pożytku publicznego jest działalność prowadzona przez organizacje pozarządowe i podmioty wymienione w art. 3 ust. 3, w sferze zadań publicznych, o której mowa w art. 4, za które nie pobierają one wynagrodzenia.

Art. 8.

1. Działalnością odpłatną pożytku publicznego jest:

- 1) działalność prowadzona przez organizacje pozarządowe i podmioty wymienione w art. 3 ust. 3, w sferze zadań publicznych, o której mowa w art. 4, za które pobierają one wynagrodzenie;
 - 2) sprzedaż towarów lub usług wytworzonych lub świadczonych przez osoby bezpośrednio korzystające z działalności pożytku publicznego, w szczególności w zakresie rehabilitacji oraz przystosowania do pracy zawodowej osób niepełnosprawnych oraz reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
2. Przychód z działalności odpłatnej pożytku publicznego służy wyłącznie prowadzeniu działalności pożytku publicznego.

Art. 9.

1. Działalność odpłatna pożytku publicznego organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 stanowi działalność gospodarczą, w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, jeżeli:

- 1) wynagrodzenie, o którym mowa w art. 8 ust. 1, jest w odniesieniu do działalności danego rodzaju wyższe od tego, jakie wynika z kosztów tej działalności, lub
- 2) przeciętne miesięczne wynagrodzenie osoby fizycznej z tytułu zatrudnienia przy wykonywaniu statutowej działalności odpłatnej pożytku publicznego, za okres ostatnich 3 miesięcy, przekracza 3-krotność przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego za rok poprzedni.

1a. Organ administracji publicznej, który w trakcie kontroli stwierdzi okoliczność, o której mowa w ust. 1, wzywa organizację pozarządową oraz podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 pkt 2-4 do złożenia wniosku o wpis do rejestru przedsiębiorców działalności danego rodzaju w terminie 30 dni od dnia wezwania.

1b. Jeżeli w terminie, o którym mowa w ust. 1a, organizacja pozarządowa oraz podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 pkt 2-4 nie wykaże organowi administracji publicznej, że złożyła wniosek o wpis do rejestru przedsiębiorców działalności danego rodzaju, organ administracji publicznej informuje sąd rejestrowy właściwy dla tej organizacji o prowadzeniu przez nią działalności gospodarczej. Przepis art. 24 ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz. U. z 2007 r. Nr 168, poz. 1186, z późn. zm.) stosuje się odpowiednio.

2. Przez wynagrodzenie, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, rozumie się wynagrodzenie z tytułu świadczenia pracy lub usług, niezależnie od sposobu nawiązania stosunku pracy lub rodzaju i treści umowy cywilnoprawnej z osobą fizyczną.

3. Nie można prowadzić odpłatnej działalności pożytku publicznego i działalności gospodarczej w odniesieniu do tego samego przedmiotu działalności.

Art. 10.

1. Prowadzenie przez organizacje pozarządowe i podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 pkt 2-4:

- 1) nieodpłatnej działalności pożytku publicznego,
- 2) odpłatnej działalności pożytku publicznego lub
- 3) działalności gospodarczej

– wymaga rachunkowego wyodrębnienia tych form działalności w stopniu umożliwiającym określenie przychodów, kosztów i wyników każdej z tych działalności, z zastrzeżeniem przepisów o rachunkowości.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio w przypadku organizacyjnego wyodrębnienia działalności pożytku publicznego.

3. Zakres prowadzonej działalności nieodpłatnej lub odpłatnej pożytku publicznego organizacji pozarządowej i podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 określają w statucie lub w innym akcie wewnętrznym.

Rozdział 2

Prowadzenie działalności pożytku publicznego na podstawie zlecenia realizacji zadań publicznych

Art. 11.

1. Organy administracji publicznej:

1) wspierają w sferze, o której mowa w art. 4, realizację zadań publicznych przez organizacje pozarządowe oraz podmioty wymienione w art. 3 ust. 3, prowadzące działalność statutową w danej dziedzinie;

2) powierzają w sferze zadań publicznych, o której mowa w art. 4, realizację zadań publicznych organizacjom pozarządowym oraz podmiotom wymienionym w art. 3 ust. 3, prowadzącym działalność statutową w danej dziedzinie.

2. Wspieranie oraz powierzanie, o których mowa w ust. 1, odbywa się po przeprowadzeniu otwartego konkursu ofert, chyba że przepisy odrębne przewidują inny tryb zlecenia.

2a. Obsługa konkursu, o którym mowa w ust. 2, może być zlecona organizacjom pozarządowym lub podmiotom wymienionym w art. 3 ust. 3.

2b. Obsługa konkursu, o której mowa w ust. 2a, nie obejmuje:

1) ogłoszenia otwartego konkursu ofert, o którym mowa w art. 13 ust. 3;

2) powołania komisji konkursowej, o którym mowa w art. 15 ust. 2a;

3) wyboru ofert, o którym mowa w art. 15 ust. 2g;

4) ogłoszenia wyników otwartego konkursu ofert, o którym mowa w art. 15 ust. 2h;

5) zawierania umów o wsparcie realizacji zadania publicznego lub o powierzenie realizacji zadania publicznego z wyłonionymi organizacjami pozarządowymi lub podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3;

6) unieważnienia otwartego konkursu ofert, o którym mowa w art. 18a.

3. W otwartym konkursie ofert, o którym mowa w ust. 2, uczestniczą organizacje pozarządowe oraz podmioty wymienione w art. 3 ust. 3.

4. Wybór zlecenia realizacji zadań publicznych w trybie, o którym mowa w ust. 2, lub w innym trybie określonym w odrębnych przepisach, następuje w sposób zapewniający wysoką jakość wykonania danego zadania.

5. Wspieranie oraz powierzanie zadań, o których mowa w ust. 1, może nastąpić na zasadach i w trybie przepisów o partnerstwie publiczno-prywatnym albo na podstawie umów międzynarodowych, jeżeli na realizację określonego zadania publicznego będą przekazywane niepodlegające zwrotowi środki ze źródeł zagranicznych.

Art. 11a.

W razie wystąpienia klęski żywiołowej, katastrofy naturalnej lub awarii technicznej, w rozumieniu art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie klęski żywiołowej (Dz. U. Nr 62, poz. 558, z późn. zm.), w kraju lub poza jego granicami organ administracji publicznej, w celu zapobieżenia ich skutkom, może zlecać organizacjom pozarządowym oraz podmiotom wymienionym w art. 3 ust. 3 realizację zadania publicznego z pominięciem otwartego konkursu ofert. Przepisy art. 43, art. 47, art. 151 oraz art. 221 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych stosuje się odpowiednio.

Art. 11b.

Prezes Rady Ministrów, jeżeli jest to niezbędne ze względu na ochronę życia lub zdrowia ludzkiego albo ze względu na ważny interes społeczny lub ważny interes publiczny, może zlecać organizacjom pozarządowym oraz podmiotom wymienionym w art. 3 ust. 3 realizację zadań publicznych z pominięciem otwartego konkursu ofert. Przepisy art. 43, art. 47 oraz art. 151 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych stosuje się odpowiednio.

Art. 11c.

Minister właściwy do spraw wewnętrznych, w przypadkach dotyczących zadań z zakresu ochrony ludności i ratownictwa, może zlecać podmiotom uprawnionym do wykonywania ratownictwa górskiego, o których mowa w art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie i ratownictwie w górach i na zorganizowanych terenach narciarskich (Dz. U. Nr 208, poz. 1241), podmiotom uprawnionym do wykonywania ratownictwa wodnego, o których mowa w art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych (Dz. U. Nr 208, poz. 1240), jednostkom ochrony przeciwpożarowej, o których mowa w art. 15 pkt 6 i 7 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz. U. z 2009 r. Nr 178, poz. 1380 oraz z 2010 r. Nr 57, poz. 353), oraz Polskiemu Czerwonemu Krzyżowi realizację zadań publicznych z pominięciem otwartego konkursu ofert. Przepisy art. 43, art. 47 oraz art. 151 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych stosuje się odpowiednio.

Art. 12.

1. Organizacja pozarządowa oraz podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 mogą z własnej inicjatywy złożyć wniosek o realizację zadania publicznego, także takiego, które jest realizowane dotychczas w inny sposób, w tym przez organy administracji publicznej. Wniosek zawiera w szczególności:

- 1) opis zadania publicznego przeznaczonego do realizacji;
 - 2) szacunkową kalkulację kosztów realizacji zadania publicznego.
2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, organ administracji publicznej, w terminie nieprzekraczającym 1 miesiąca od dnia wpłynięcia wniosku:
- 1) rozpatruje celowość realizacji zadania publicznego przez organizacje pozarządowe oraz podmioty wymienione w art. 3 ust. 3, biorąc pod uwagę:
 - a) stopień, w jakim wniosek odpowiada priorytetowym zadaniom publicznym, określonym w programie współpracy z organizacjami pozarządowymi i podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3,
 - b) zapewnienie wysokiej jakości wykonania danego zadania,
 - c) środki dostępne na realizację zadań publicznych,
 - d) korzyści wynikające z realizacji zadania publicznego przez organizację pozarządową lub podmioty wymienione w art. 3 ust. 3;

2) informuje o podjętym rozstrzygnięciu, a w przypadku stwierdzenia celowości realizacji zadania publicznego informuje składającego wniosek o trybie zlecenia zadania publicznego, o którym mowa w art. 11 ust. 2, oraz o terminie ogłoszenia otwartego konkursu ofert.

Art. 13.

1. Organ administracji publicznej zamierzający zlecić realizację zadania publicznego organizacjom pozarządowym lub podmiotom wymienionym w art. 3 ust. 3, ogłasza otwarty konkurs ofert. Termin do składania ofert nie może być krótszy niż 21 dni od dnia ukazania się ostatniego ogłoszenia, o którym mowa w ust. 3.

2. Ogłoszenie otwartego konkursu ofert powinno zawierać informacje o:

- 1) rodzaju zadania;
- 2) wysokości środków publicznych przeznaczonych na realizację tego zadania;
- 3) zasadach przyznawania dotacji;
- 4) terminach i warunkach realizacji zadania;
- 5) terminie składania ofert;
- 6) trybie i kryteriach stosowanych przy wyborze ofert oraz terminie dokonania wyboru ofert;
- 7) zrealizowanych przez organ administracji publicznej w roku ogłoszenia otwartego konkursu ofert i w roku poprzednim zadaniach publicznych tego samego rodzaju i związanych z nimi kosztami, ze szczególnym uwzględnieniem wysokości dotacji przekazanych organizacjom pozarządowym i podmiotom, o których mowa w art. 3 ust. 3.

3. Otwarty konkurs ofert ogłasza się:

- 1) w Biuletynie Informacji Publicznej;
- 2) w siedzibie organu administracji publicznej w miejscu przeznaczonym na zamieszczenie ogłoszeń;
- 3) na stronie internetowej organu administracji publicznej.

4. Ogłoszenie otwartego konkursu ofert można także zamieścić w dzienniku lub tygodniku o zasięgu ogólnopolskim, regionalnym lub lokalnym, w zależności od rodzaju zadania publicznego.

5. Ogłoszenie otwartego konkursu ofert na realizację zadań publicznych w roku następnym może nastąpić na podstawie projektu uchwały budżetowej przekazanego organowi stanowiącemu jednostki samorządu terytorialnego na zasadach określonych w przepisach ustawy o finansach publicznych.

Art. 14.

1. Oferta złożona w trybie, o którym mowa w art. 11 ust. 2 lub w art. 19a ust. 1, zawiera w szczególności:

- 1) szczegółowy zakres rzeczowy zadania publicznego proponowanego do realizacji;
- 2) termin i miejsce realizacji zadania publicznego;
- 3) kalkulację przewidywanych kosztów realizacji zadania publicznego;
- 4) informację o wcześniejszej działalności organizacji pozarządowej lub podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 składających ofertę w zakresie, którego dotyczy zadanie publiczne;
- 5) informację o posiadanych zasobach rzeczowych i kadrowych zapewniających wykonanie zadania publicznego oraz o planowanej wysokości środków finansowych na realizację danego zadania pochodzących z innych źródeł;
- 6) deklarację o zamiarze odpłatnego lub nieodpłatnego wykonania zadania publicznego.

2. Dwie lub więcej organizacje pozarządowe lub podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 działające wspólnie mogą złożyć ofertę wspólną.

3. Oferta wspólna wskazuje:

- 1) jakie działania w ramach realizacji zadania publicznego będą wykonywać poszczególne organizacje pozarządowe lub podmioty wymienione w art. 3 ust. 3;
 - 2) sposób reprezentacji podmiotów, o których mowa w ust. 2, wobec organu administracji publicznej.
4. Umową zawartą między organizacjami pozarządowymi lub podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3, określającą zakres ich świadczeń składających się na realizację zadania publicznego, załącza się do umowy o wsparcie realizacji zadania publicznego lub o powierzenie realizacji zadania publicznego.
5. Organizacje pozarządowe lub podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 składające ofertę wspólną ponoszą odpowiedzialność solidarną za zobowiązania, o których mowa w art. 16 ust. 1.

Art. 15.

1. Organ administracji publicznej przy rozpatrywaniu ofert:

- 1) ocenia możliwość realizacji zadania publicznego przez organizację pozarządową lub podmioty wymienione w art. 3 ust. 3;
- 2) ocenia przedstawioną kalkulację kosztów realizacji zadania publicznego, w tym w odniesieniu do zakresu rzeczowego zadania;
- 3) ocenia proponowaną jakość wykonania zadania i kwalifikacje osób, przy udziale których organizacja pozarządowa lub podmioty określone w art. 3 ust. 3 będą realizować zadanie publiczne;
- 4) w przypadku, o którym mowa w art. 5 ust. 4 pkt 2, uwzględnia planowany przez organizację pozarządową lub podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 udział środków finansowych własnych lub środków pochodzących z innych źródeł na realizację zadania publicznego;
- 5) uwzględnia planowany przez organizację pozarządową lub podmioty wymienione w art. 3 ust. 3, wkład rzeczowy, osobowy, w tym świadczenia wolontariuszy i pracę społeczną członków;
- 6) uwzględnia analizę i ocenę realizacji zleconych zadań publicznych w przypadku organizacji pozarządowej lub podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3, które w latach poprzednich realizowały zlecone zadania publiczne, biorąc pod uwagę rzetelność i terminowość oraz sposób rozliczenia otrzymanych na ten cel środków.

2. Przepis ust. 1 ma zastosowanie także, gdy w wyniku ogłoszenia otwartego konkursu ofert została zgłoszona jedna oferta.

2a. Organ administracji publicznej ogłaszający otwarty konkurs ofert powołuje komisję konkursową w celu opiniowania złożonych ofert.

2b. W skład komisji konkursowej powołanej przez organ jednostki samorządu terytorialnego wchodzi przedstawiciele organu wykonawczego tej jednostki.

2c. W skład komisji konkursowej powołanej przez organ administracji rządowej wchodzi przedstawiciele tego organu.

2d. W skład komisji konkursowej wchodzi osoby wskazane przez organizacje pozarządowe lub podmioty wymienione w art. 3 ust. 3, z wyłączeniem osób wskazanych przez organizacje pozarządowe lub podmioty wymienione w art. 3 ust. 3, biorące udział w konkursie.

2da. Komisja konkursowa może działać bez udziału osób wskazanych przez organizacje pozarządowe lub podmioty wymienione w art. 3 ust. 3, jeżeli:

- 1) żadna organizacja nie wskaże osób do składu komisji konkursowej lub
- 2) wskazane osoby nie wezmą udziału w pracach komisji konkursowej, lub

3) wszystkie powołane w skład komisji konkursowej osoby podlegają wyłączeniu na podstawie art. 15 ust. 2d lub art. 15 ust. 2f.

2e. W pracach komisji konkursowej mogą uczestniczyć także, z głosem doradczym, osoby posiadające specjalistyczną wiedzę w dziedzinie obejmującej zakres zadań publicznych, których konkurs dotyczy.

2f. Do członków komisji konkursowej biorących udział w opiniowaniu ofert stosuje się przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071, z późn. zm.) dotyczące wyłączenia pracownika.

2g. W otwartym konkursie ofert może zostać wybrana więcej niż jedna oferta.

2h. Ogłoszenie wyników otwartego konkursu ofert zawiera w szczególności:

- 1) nazwę oferenta;
- 2) nazwę zadania publicznego;
- 3) wysokość przyznanych środków publicznych.

2i. Każdy, w terminie 30 dni od dnia ogłoszenia wyników konkursu, może żądać uzasadnienia wyboru lub odrzucenia oferty.

2j. Wyniki otwartego konkursu ofert ogłasza się niezwłocznie po wyborze oferty w sposób określony w art. 13 ust. 3.

3. (uchylony).

4. Po ogłoszeniu wyników otwartego konkursu ofert organ administracji publicznej, bez zbędnej zwłoki, zawiera umowy o wsparcie realizacji zadania publicznego lub o powierzenie realizacji zadania publicznego z wyłonionymi organizacjami pozarządowymi lub podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3.

Art. 16.

1. Organizacje pozarządowe lub podmioty wymienione w art. 3 ust. 3, przyjmując zlecenie realizacji zadania publicznego w trybie określonym w art. 11 ust. 2, zobowiązują się do wykonania zadania publicznego w zakresie i na zasadach określonych w umowie, odpowiednio o wsparcie realizacji zadania publicznego lub o powierzenie realizacji zadania publicznego, sporządzonej z uwzględnieniem art. 151 ust. 2 i art. 221 ust. 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych oraz przepisów ustawy, a organ administracji publicznej zobowiązuje się do przekazania na realizację zadania dotacji.

2. Umowa, o której mowa w ust. 1, wymaga formy pisemnej pod rygorem nieważności.

3. Umowa o wsparcie realizacji zadania publicznego lub o powierzenie realizacji zadania publicznego może być zawarta na czas realizacji zadania lub na czas określony, nie dłuższy niż 5 lat.

4. Zadanie publiczne nie może być realizowane przez podmiot niebędący stroną umowy o wsparcie realizacji zadania publicznego lub o powierzenie realizacji zadania publicznego, z zastrzeżeniem ust. 7.

5. Organizacja pozarządowa oraz podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 są zobowiązane do wyodrębnienia w ewidencji księgowej środków otrzymanych na realizację umowy, o której mowa w ust. 1. Przepis art. 10 ust. 1 stosuje się odpowiednio.

6. W przypadku zlecenia realizacji zadania publicznego organizacjom pozarządowym lub podmiotom wymienionym w art. 3 ust. 3, które złożyły ofertę wspólną, w umowie o wsparcie realizacji zadania publicznego lub o powierzenie realizacji zadania publicznego należy wskazać prawa i obowiązki każdej z organizacji lub podmiotów, w tym zakres ich świadczeń składających się na realizowane zadanie.

7. Organizacje pozarządowe lub podmioty wymienione w art. 3 ust. 3, z którymi organ administracji publicznej zawarł umowę, o której mowa w ust. 1, mogą zlecić realizację zadania publicznego wybranym, w sposób zapewniający jawność i uczciwą konkurencję organizacjom pozarządowym lub podmiotom wymienionym w art. 3 ust. 3, niebędącym stronami umowy, odpowiednio o wsparcie realizacji zadania publicznego lub o powierzenie zadania publicznego.

Art. 17.

Organ administracji publicznej zlecający zadanie publiczne dokonuje kontroli i oceny realizacji zadania, a w szczególności:

- 1) stanu realizacji zadania;
- 2) efektywności, rzetelności i jakości wykonania zadania;
- 3) prawidłowości wykorzystania środków publicznych otrzymanych na realizację zadania;
- 4) prowadzenia dokumentacji określonej w przepisach prawa i w postanowieniach umowy.

Art. 18.

1. Sprawozdanie z wykonania zadania publicznego określonego w umowie należy sporządzić w terminie 30 dni od dnia zakończenia realizacji zadania publicznego.
2. Okresem sprawozdawczym jest rok budżetowy.
3. Organ administracji publicznej może wezwać do złożenia w roku budżetowym częściowych sprawozdań z wykonania zadania publicznego, nie wcześniej niż przed upływem 30 dni od dnia doręczenia wezwania.

Art. 18a.

1. Organ administracji publicznej unieważnia otwarty konkurs ofert, jeżeli:
 - 1) nie złożono żadnej oferty;
 - 2) żadna ze złożonych ofert nie spełniała wymogów zawartych w ogłoszeniu, o którym mowa w art. 13 ust. 2.
2. Informację o unieważnieniu otwartego konkursu ofert organ administracji publicznej podaje do publicznej wiadomości w sposób określony w art. 13 ust. 3.

Art. 19.

Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) wzór oferty, o której mowa w art. 11 ust. 2,
 - 2) ramowy wzór umowy, o której mowa w art. 16 ust. 1,
 - 3) wzór sprawozdania, o którym mowa w art. 18 ust. 1
- uwzględniając konieczność zapewnienia pełnych informacji dotyczących wykonania zadania publicznego.

Art. 19a.

1. Na podstawie oferty realizacji zadania publicznego, o której mowa w art. 14, złożonej przez organizacje pozarządowe lub podmioty wymienione w art. 3 ust. 3, organ wykonawczy jednostki samorządu terytorialnego uznając celowość realizacji tego zadania, może zlecić organizacji pozarządowej lub podmiotom wymienionym w art. 3 ust. 3, z pominięciem otwartego konkursu ofert, realizację zadania publicznego o charakterze lokalnym lub regionalnym, spełniającego łącznie następujące warunki:
 - 1) wysokość dofinansowania lub finansowania zadania publicznego nie przekracza kwoty 10.000 zł;
 - 2) zadanie publiczne ma być realizowane w okresie nie dłuższym niż 90 dni.
2. (uchylony).

3. W terminie nie dłuższym niż 7 dni roboczych od dnia wpłynięcia oferty, organ wykonawczy jednostki samorządu terytorialnego zamieszcza ofertę na okres 7 dni:

- 1) w Biuletynie Informacji Publicznej;
- 2) w siedzibie organu jednostki samorządu terytorialnego w miejscu przeznaczonym na zamieszczanie ogłoszeń;
- 3) na stronie internetowej organu jednostki samorządu terytorialnego.

4. Każdy, w terminie 7 dni od dnia zamieszczenia oferty w sposób, o którym mowa w ust. 3, może zgłosić uwagi dotyczące oferty.

5. Po upływie terminu, o którym mowa w ust. 4, oraz po rozpatrzeniu uwag, organ wykonawczy jednostki samorządu terytorialnego niezwłocznie zawiera umowę o wsparcie realizacji zadania publicznego lub o powierzenie realizacji zadania publicznego. Oferta, o której mowa w ust. 2, stanowi załącznik do umowy.

6. Łączna kwota środków finansowych przekazanych przez organ wykonawczy jednostki samorządu terytorialnego tej samej organizacji pozarządowej lub temu samemu podmiotowi wymienionemu w art. 3 ust. 3, w trybie określonym w ust. 1, w danym roku kalendarzowym, nie może przekroczyć kwoty 20.000 zł.

7. Wysokość środków finansowych przyznanych przez organ wykonawczy jednostki samorządu terytorialnego w trybie, o którym mowa w ust. 1, nie może przekroczyć 20 % dotacji planowanych w roku budżetowym na realizację zadań publicznych przez organizacje pozarządowe oraz podmioty wymienione w art. 3 ust. 3.

8. Do umów zawartych na podstawie ust. 5 stosuje się odpowiednio art. 16-19.

Rozdział 2a Inicjatywa lokalna

Art. 19b.

1. W ramach inicjatywy lokalnej mieszkańcy jednostki samorządu terytorialnego bezpośrednio, bądź za pośrednictwem organizacji pozarządowych, lub podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 mogą złożyć wniosek o realizację zadania publicznego do jednostki samorządu terytorialnego, na terenie której mają miejsce zamieszkania lub siedzibę, w zakresie:

- 1) działalności, o której mowa w art. 4 ust. 1 pkt 13, obejmującej w szczególności budowę, rozbudowę lub remont dróg, kanalizacji, sieci wodociągowej, budynków oraz obiektów architektury stanowiących własność jednostek samorządu terytorialnego;
- 2) działalności, o której mowa w art. 4 ust. 1 pkt 3, 4, 5, 16 i 27;
- 3) edukacji, oświaty i wychowania, o których mowa w art. 4 ust. 1 pkt 14;
- 4) działalności w sferze kultury fizycznej i turystyki, o której mowa w art. 4 ust. 1 pkt 17 i 19;
- 5) ochrony przyrody, w tym zieleni w miastach i wsiach, o której mowa w art. 4 ust. 1 pkt 18;
- 6) porządku i bezpieczeństwa publicznego, o którym mowa w art. 4 ust. 1 pkt 20.

2. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, stanowi wniosek w rozumieniu Kodeksu postępowania administracyjnego.

Art. 19c.

1. Organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego określa tryb i szczegółowe kryteria oceny wniosków o realizację zadania publicznego w ramach inicjatywy lokalnej. Szczegółowe kryteria oceny powinny uwzględniać przede wszystkim wkład pracy społecznej w realizację inicjatywy lokalnej.

2. Organ wykonawczy jednostki samorządu terytorialnego, dokonując oceny wniosku, bierze pod uwagę szczegółowe kryteria oceny wniosku oraz jego celowość z punktu widzenia potrzeb społeczności lokalnej.

Art. 19d.

Po uwzględnieniu wniosku, o którym mowa w art. 19b ust. 1, organ wykonawczy jednostki samorządu terytorialnego zawiera na czas określony umowę o wykonanie inicjatywy lokalnej z wnioskodawcą.

Art. 19e.

Zobowiązanie wnioskodawcy może polegać na świadczeniu pracy społecznej, na świadczeniach pieniężnych lub rzeczowych.

Art. 19f.

Wnioskodawca może otrzymać od jednostki samorządu terytorialnego na czas trwania umowy rzeczy konieczne do wykonania inicjatywy lokalnej.

Art. 19g.

Organ wykonawczy jednostki samorządu terytorialnego wspólnie z wnioskodawcą opracowuje dokumenty niezbędne do przeprowadzenia inicjatywy lokalnej, w tym harmonogram i kosztorys.

Art. 19h.

W zakresie nieuregulowanym w ustawie, do umowy o wykonanie inicjatywy lokalnej stosuje się przepisy ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 93, z późn. zm.).

Rozdział 3

Organizacje pożytku publicznego

Art. 20.

1. Organizacją pożytku publicznego może być organizacja pozarządowa oraz podmiot wymieniony w art. 3 ust. 3 pkt 1 i 4, z zastrzeżeniem art. 21, która spełnia łącznie następujące wymagania:

- 1) prowadzi działalność pożytku publicznego na rzecz ogółu społeczności, lub określonej grupy podmiotów, pod warunkiem że grupa ta jest wyodrębniona ze względu na szczególnie trudną sytuację życiową lub materialną w stosunku do społeczeństwa;
- 2) może prowadzić działalność gospodarczą wyłącznie jako dodatkową w stosunku do działalności pożytku publicznego;
- 3) nadwyżkę przychodów nad kosztami przeznaczają na działalność, o której mowa w pkt 1;
- 4) ma statutowy kolegialny organ kontroli lub nadzoru, odrębny od organu zarządzającego i niepodlegający mu w zakresie wykonywania kontroli wewnętrznej lub nadzoru, przy czym członkowie organu kontroli lub nadzoru:
 - a) nie mogą być członkami organu zarządzającego ani pozostawać z nimi w związku małżeńskim, we wspólnym pożyciu, w stosunku pokrewieństwa, powinowactwa lub podległości służbowej,
 - b) nie byli skazani prawomocnym wyrokiem za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego lub przestępstwo skarbowe,
 - c) mogą otrzymywać z tytułu pełnienia funkcji w takim organie zwrot uzasadnionych kosztów lub wynagrodzenie w wysokości nie wyższej niż przeciętne miesięczne wynagrodzenie

w sektorze przedsiębiorstw ogłoszone przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego za rok poprzedni;

5) członkowie organu zarządzającego nie byli skazani prawomocnym wyrokiem za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego lub przestępstwo skarbowe;

6) statut lub inne akty wewnętrzne organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 pkt 1 i 4, zabraniają:

a) udzielania pożyczek lub zabezpieczenia zobowiązań majątkiem organizacji w stosunku do jej członków, członków organów lub pracowników oraz osób, z którymi członkowie, członkowie organów oraz pracownicy organizacji pozostają w związku małżeńskim, we wspólnym pożyciu albo w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa w linii prostej, pokrewieństwa lub powinowactwa w linii bocznej do drugiego stopnia albo są związani z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli, zwanych dalej „osobami bliskimi”;

b) przekazywania ich majątku na rzecz ich członków, członków organów lub pracowników oraz ich osób bliskich, na zasadach innych niż w stosunku do osób trzecich, w szczególności, jeżeli przekazanie to następuje bezpłatnie lub na preferencyjnych warunkach,

c) wykorzystywania majątku na rzecz członków, członków organów lub pracowników oraz ich osób bliskich na zasadach innych niż w stosunku do osób trzecich, chyba że to wykorzystanie bezpośrednio wynika z celu statutowego,

d) zakupu towarów lub usług od podmiotów, w których uczestniczą członkowie organizacji, członkowie jej organów lub pracownicy oraz ich osób bliskich, na zasadach innych niż w stosunku do osób trzecich lub po cenach wyższych niż rynkowe.

2. W przypadku stowarzyszeń działalność, o której mowa w ust. 1 pkt 1, nie może być prowadzona wyłącznie na rzecz członków stowarzyszenia.

Art. 21.

W przypadku podmiotów, o których mowa w art. 3 ust. 3 pkt 1:

1) działalność pożytku publicznego określona w art. 20 ust. 1 pkt 1 podlega wyodrębnieniu w sposób zapewniający należytą identyfikację pod względem organizacyjnym i rachunkowym;

2) przepis art. 20 ust. 1 pkt 3 stosuje się do nadwyżki przychodu nad kosztami uzyskiwanej w wyniku prowadzenia działalności pożytku publicznego;

3) przepis art. 20 ust. 1 pkt 4 stosuje się odpowiednio, z uwzględnieniem szczegółowych zasad organizacji i działania tych jednostek, uregulowanych w przepisach dla nich właściwych, w tym w statutach lub innych aktach wewnętrznych.

Art. 22.

1. Organizacja pozarządowa oraz podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 pkt 1 i 4 mogą uzyskać status organizacji pożytku publicznego pod warunkiem, iż działalność o której mowa w art. 20 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 prowadzona jest nieprzerwanie przez co najmniej 2 lata.

2. Organizacja pozarządowa oraz podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 pkt 4 podlegające obowiązkowi wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego uzyskują status organizacji pożytku publicznego z chwilą wpisania do tego Rejestru informacji o spełnieniu wymagań, o których mowa w art. 20, na zasadach i w trybie określonych w ustawie z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym.

3. Organizacja pozarządowa inna niż wymieniona w ust. 2 oraz podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 pkt 1, uzyskują status organizacji pożytku publicznego z chwilą wpisania do Krajowego Rejestru Sądowego, na zasadach i w trybie określonych w ustawie, o której mowa w ust. 2.

4. Organizacja pozarządowa, oraz podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 pkt 4 o których mowa w ust. 2, traci status organizacji pożytku publicznego z chwilą wykreślenia z Krajowego Rejestru Sądowego informacji o spełnieniu wymagań określonych w art. 20, a podmioty, o których mowa w ust. 3 – z chwilą ich wykreślenia z tego Rejestru.

Art. 22a.

1. W przypadku wykreślenia organizacji pożytku publicznego albo informacji o spełnieniu wymagań, o których mowa w art. 20, z Krajowego Rejestru Sądowego organizacja pozarządowa lub podmiot wymieniony w art. 3 ust. 3 pkt 1 lub 4 może ponownie uzyskać status organizacji pożytku publicznego:

1) po złożeniu wniosku o wpis – w przypadku gdy wykreślenie z Krajowego Rejestru Sądowego nastąpiło na podstawie wniosku organizacji pozarządowej lub podmiotu wymienionego w art. 3 ust. 3 pkt 1 lub 4;

2) po upływie 2 lat od chwili wykreślenia z Krajowego Rejestru Sądowego:

a) na wniosek ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego,

b) z urzędu przez właściwy sąd rejestrowy.

2. Przepisy art. 20 i art. 22 stosuje się odpowiednio.

Art. 23.

1. Organizacja pożytku publicznego sporządza roczne sprawozdanie merytoryczne ze swojej działalności, z zastrzeżeniem przepisów odrębnych.

1a. Podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 pkt 1, posiadające status organizacji pożytku publicznego, sporządzają sprawozdanie merytoryczne jedynie z wyodrębnionej działalności pożytku publicznego oraz podają je do publicznej wiadomości w sposób umożliwiający zapoznanie się z tym sprawozdaniem przez zainteresowane podmioty.

2. Organizacja pożytku publicznego sporządza roczne sprawozdanie finansowe, na zasadach określonych w przepisach o rachunkowości.

2a. Organizacja pożytku publicznego podaje sprawozdania, o których mowa w ust. 1 i 2, do publicznej wiadomości w sposób umożliwiający zapoznanie się z tym sprawozdaniem przez zainteresowane podmioty, w tym poprzez zamieszczenie na swojej stronie internetowej.

2b. Podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 pkt 1, posiadające status organizacji pożytku publicznego, sporządzają sprawozdanie finansowe jedynie z wyodrębnionej działalności pożytku publicznego.

3. (uchylony).

4. (uchylony). PRZEPIS UCHYLONY OD 1 STYCZNIA 2012 R.

5. W odniesieniu do organizacji pożytku publicznego, których sprawozdanie finansowe nie podlega obowiązkowi badania zgodnie z przepisami o rachunkowości, minister właściwy do spraw finansów publicznych w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zabezpieczenia społecznego może w drodze rozporządzenia wprowadzić taki obowiązek, biorąc pod uwagę:

1) wysokość otrzymanych dotacji;

2) wielkość osiąganych przychodów;

3) potrzebę zapewnienia kontroli prawidłowości prowadzonej ewidencji.

6. Organizacja pożytku publicznego zamieszcza zatwierdzone sprawozdanie finansowe i sprawozdanie merytoryczne ze swojej działalności, o których mowa w ust. 1 i 2, w terminie do dnia 15 lipca roku następującego po roku, za który składane jest sprawozdanie finan-

2012

2012

sowe i merytoryczne, na stronie internetowej urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego. PRZEPIS WCHODZI W ŻYCIĘ W TYM NOWYM BRZMIENIU 1 STYCZNIA 2012 R.

6a. Organizacja pożytku publicznego, która nie zamieściła na stronie internetowej urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego, w terminie określonym w ust. 6 lub 6b, zatwierdzonego sprawozdania finansowego i sprawozdania merytorycznego ze swojej działalności, o których mowa w ust. 1 i 2, nie zostaje uwzględniona w wykazie organizacji pożytku publicznego, o którym mowa w art. 27a. PRZEPIS WCHODZI W ŻYCIĘ 1 STYCZNIA 2012 R.

6b. Organizacja pożytku publicznego, której rok obrotowy nie jest rokiem kalendarzowym, zamieszcza na stronie internetowej urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego, zatwierdzone sprawozdanie finansowe i sprawozdanie merytoryczne ze swojej działalności, o których mowa w ust. 1 i 2, w terminie 15 dni od dnia zatwierdzenia rocznego sprawozdania finansowego. PRZEPIS WCHODZI W ŻYCIĘ 1 STYCZNIA 2012 R.

7. Do ogłaszania rocznych sprawozdań finansowych organizacji pożytku publicznego przepisy o rachunkowości stosuje się odpowiednio.

8. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, zakres sprawozdania, o którym mowa w ust. 1, obejmujący w szczególności najważniejsze informacje o działalności pożytku publicznego organizacji pożytku publicznego w okresie sprawozdawczym oraz o wydatkowaniu środków finansowych pochodzących z 1 % podatku dochodowego od osób fizycznych oraz wzór tego sprawozdania, pozwalające ocenić prawdziwość realizacji przez organizację pożytku publicznego jej celów statutowych.

Art. 24.

1. Organizacji pożytku publicznego przysługuje, na zasadach określonych w przepisach odrębnych, zwolnienie od:

- 1) podatku dochodowego od osób prawnych,
- 2) podatku od nieruchomości,
- 3) podatku od czynności cywilnoprawnych,
- 4) opłaty skarbowej,
- 5) opłat sądowych

– w odniesieniu do prowadzonej przez nią działalności pożytku publicznego.

2. Organizacja pożytku publicznego może, na zasadach określonych w odrębnych przepisach, nabywać na szczególnych warunkach prawo użytkowania nieruchomości będących własnością Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego.

3. Organizacja pozarządowa, która uzyskała status organizacji pożytku publicznego, jest obowiązana wypełnić zobowiązania wynikające ze zwolnień podatkowych, z których korzystała przed dniem uzyskania statusu organizacji pożytku publicznego, na zasadach określonych w odrębnych przepisach.

4. W przypadku utraty przez organizację pozarządową statusu organizacji pożytku publicznego traci ona prawo do korzystania ze zwolnień wynikających z posiadania tego statusu.

5. Użytkowanie, o którym mowa w ust. 2, wygasa z mocy prawa w przypadku utraty statusu organizacji pożytku publicznego.

Art. 25.

W organizacji pożytku publicznego mogą wykonywać pracę osoby skierowane do odbycia służby zastępczej, na zasadach i w trybie określonych w odrębnych przepisach.

Art. 26.

Jednostki publicznej radiofonii i telewizji umożliwiają organizacjom pożytku publicznego nieodpłatne informowanie o ich działalności na zasadach określonych w przepisach odrębnych.

Art. 27.

1. Podatnik podatku dochodowego od osób fizycznych może, na zasadach i w trybie określonym w przepisach odrębnych, przekazać 1 % podatku obliczonego zgodnie z odrębnymi przepisami na rzecz wybranej przez siebie organizacji pożytku publicznego.
2. Otrzymane przez organizację pożytku publicznego środki finansowe pochodzące z 1 % podatku dochodowego od osób fizycznych mogą być wykorzystane wyłącznie na prowadzenie działalności pożytku publicznego.
3. Minister właściwy do spraw finansów publicznych zamieszcza w terminie do dnia 30 września każdego roku, na stronie internetowej urzędu obsługującego ministra wykaz organizacji pożytku publicznego, zawierający: nazwę i numer wpisu organizacji pożytku publicznego do Krajowego Rejestru Sądowego, oraz wysokość środków otrzymanych przez tę organizację, pochodzących z 1 % podatku dochodowego od osób fizycznych za rok poprzedzający.

Art. 27a.

1. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego prowadzi w formie elektronicznej i nie później niż dnia 15 grudnia roku podatkowego zamieszcza na stronie internetowej Biuletynu Informacji Publicznej wykaz organizacji mających status organizacji pożytku publicznego na dzień 30 listopada roku podatkowego, na które podatnik podatku dochodowego od osób fizycznych, zgodnie z odrębnymi przepisami, może przekazać 1 % podatku z zeznań podatkowych składanych za rok podatkowy.
2. W wykazie, o którym mowa w ust. 1, uwzględnia się organizacje pożytku publicznego:
 - 1) które w terminie zamieściły na stronie internetowej urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego sprawozdanie merytoryczne ze swojej działalności oraz sprawozdanie finansowe, o których mowa w art. 23 ust. 1 i 2, w roku, za który składane jest zeznanie podatkowe;
 - 2) w stosunku do których nie wpisano do Krajowego Rejestru Sądowego informacji o otwarciu likwidacji lub ogłoszeniu upadłości.
3. Wykaz, o którym mowa w ust. 1, w odniesieniu do każdej organizacji pożytku publicznego, na dzień:
 - 1) 15 grudnia roku podatkowego zawiera nazwę i siedzibę oraz numer wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego,
 - 2) 15 marca roku następującego po roku podatkowym, za który składane jest zeznanie podatkowe – oprócz danych wymienionych w pkt 1, zawiera numer rachunku bankowego właściwy do przekazania 1 % podatku z tego zeznania.
4. Minister Sprawiedliwości dostarcza dane, o których mowa w ust. 3 pkt 1.
5. W terminie do dnia 31 grudnia roku podatkowego organizacja pożytku publicznego może ministrowi właściwemu do spraw zabezpieczenia społecznego złożyć pisemne zastrzeżenia, co do poprawności danych wymienionych w ust. 3 pkt 1.
6. Minister właściwy do spraw finansów publicznych dostarcza dane dotyczące numerów rachunków bankowych, o których mowa w ust. 3 pkt 2, na podstawie informacji zebranych przez naczelników urzędów skarbowych właściwych według siedziby organizacji.

7. W terminie do dnia 15 stycznia roku następującego po roku podatkowym minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego zamieszcza w wykazie, o którym mowa w ust. 1, dostarczone przez ministra właściwego do spraw finansów publicznych numery rachunków bankowych zgłoszone przez organizacje pożytku publicznego w latach ubiegłych jako właściwe do przekazania 1% podatku.

8. W przypadku, gdy na dzień 15 stycznia roku następującego po roku podatkowym, wykaz, o którym mowa w ust. 1, nie zawiera numeru rachunku bankowego lub numer ten jest błędny, w terminie do dnia 31 stycznia roku następującego po roku podatkowym, organizacja pożytku publicznego jest obowiązana w formie pisemnego oświadczenia zawiadomić naczelnika urzędu skarbowego właściwego według siedziby organizacji o numerze rachunku bankowego właściwym do przekazania 1 % podatku.

9. Na dzień 15 lutego roku następującego po roku podatkowym, wykaz, o którym mowa w ust. 1, zawiera numery rachunków bankowych uzupełnione o numery rachunków, o których mowa w ust. 8. W terminie do końca lutego roku następującego po roku podatkowym, organizacje pożytku publicznego mogą naczelnikowi urzędu skarbowego właściwemu według siedziby organizacji zgłosić pisemne zastrzeżenie co do poprawności numerów rachunków bankowych zamieszczonych w wykazie na dzień 15 lutego roku następującego po roku podatkowym.

10. Numery rachunków bankowych, o których mowa w ust. 3 pkt 2, w terminie od dnia 15 marca do dnia 31 lipca roku następującego po roku podatkowym, nie podlegają zmianie, chyba że zmiana numeru rachunku nastąpiła z przyczyn niezależnych od organizacji pożytku publicznego.

11. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych oraz Ministrem Sprawiedliwości, określi, w drodze rozporządzenia, tryby, terminy oraz formaty wymiany danych między ministrem właściwym do spraw zabezpieczenia społecznego, Ministrem Sprawiedliwości, ministrem właściwym do spraw finansów publicznych i organami podatkowymi, mając na względzie potrzebę zapewnienia sprawnej realizacji zadań związanych z tworzeniem wykazu, o którym mowa w ust. 1, oraz z przekazywaniem organizacjom pożytku publicznego środków pochodzących z 1 % podatku dochodowego od osób fizycznych.

Art. 27b.

1. Członek organu zarządzającego, organu kontroli lub nadzoru organizacji pożytku publicznego oraz likwidator organizacji pożytku publicznego odpowiada wobec tej organizacji za szkodę wyrządzoną działaniem lub zaniechaniem sprzecznym z prawem lub postanowieniami statutu organizacji pożytku publicznego, chyba że nie ponosi winy.

2. Członek organu zarządzającego, organu kontroli lub nadzoru oraz likwidator organizacji pożytku publicznego powinien przy wykonywaniu obowiązków dołożyć staranności wynikającej z zawodowego charakteru swojej działalności.

3. Członek organu zarządzającego, organu kontroli lub nadzoru organizacji pożytku publicznego, wykonujący swoje obowiązki społecznie, jest obowiązany dokładać przy tym należytej staranności.

4. Jeżeli szkodę, o której mowa w ust. 1, wyrządziło kilka osób wspólnie, osoby te ponoszą odpowiedzialność solidarną.

Rozdział 4

Nadzór

Art. 28.

1. Nadzór nad działalnością pożytku publicznego organizacji pożytku publicznego, w zakresie uprawnień, obowiązków i wymogów wynikających z art. 8-10, art. 20, art. 21, art. 23, art. 24-27 oraz art. 42-48, sprawuje minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego.
2. (uchylony).

Art. 29.

1. Organizacja pożytku publicznego podlega kontroli ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego w zakresie określonym w art. 28 ust. 1.
2. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego może zarządzić kontrolę z urzędu, a także na wniosek organu administracji publicznej, organizacji pozarządowej lub podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3.
3. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego może powierzyć przeprowadzenie kontroli:
 - 1) w porozumieniu z ministrem właściwym ze względu na przedmiot działalności organizacji pożytku publicznego, temu ministrowi;
 - 2) wojewodzie.
4. Kontrolę przeprowadzają osoby posiadające imienne upoważnienie ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego określające kontrolowaną organizację pożytku publicznego i podstawę prawną do podjęcia kontroli. W przypadku powierzenia przeprowadzenia kontroli jednemu z organów, o których mowa w ust. 3, pisemne upoważnienie wydaje ten organ.

Art. 30.

1. Osoby upoważnione do dokonywania kontroli są uprawnione do wstępu na teren nieruchomości lub jej części, na którym jest prowadzona działalność organizacji pożytku publicznego, oraz żądania pisemnych lub ustnych wyjaśnień, okazania dokumentów lub innych nośników informacji, a także udostępniania danych mających związek z przedmiotem kontroli.
2. Czynności kontrolnych, o których mowa w ust. 1, dokonuje się w obecności członka organu zarządzającego lub jego przedstawiciela albo pracownika kontrolowanej organizacji pożytku publicznego, a w razie nieobecności tych osób – w obecności przywołanego świadka.

Art. 31.

1. Z przeprowadzonej kontroli sporządza się protokół, który podpisują osoby przeprowadzające kontrolę i członek organu zarządzającego uprawniony do reprezentowania kontrolowanej organizacji pożytku publicznego lub osoba przez niego upoważniona. Odmowa podpisu protokołu przez członka organu zarządzającego organizacji pożytku publicznego lub osobę przez niego upoważnioną wymaga podania przyczyny. W przypadku odmowy podpisu protokół uznaje się za podpisany w dniu odmowy.
2. Członek organu zarządzającego uprawniony do reprezentowania kontrolowanej organizacji pożytku publicznego lub osoba przez niego upoważniona może, w terminie 14 dni od dnia podpisania protokołu, złożyć na piśmie wyjaśnienia albo zgłosić zastrzeżenia do treści protokołu.
3. Osoby przeprowadzające kontrolę, w przypadku nieuwzględnienia zastrzeżeń, o których mowa w ust. 2, przekazują na piśmie stanowisko członkowi organu zarządzającego kontrolowanej organizacji pożytku publicznego uprawnionemu do reprezentowania tej organizacji lub osobie przez niego upoważnionej w terminie 14 dni.

4. Po zakończeniu kontroli, z uwzględnieniem terminu, o którym mowa w ust. 3, osoby przeprowadzające kontrolę sporządzają wystąpienie pokontrolne.

Art. 32.

Wystąpienie pokontrolne zawiera ocenę stanu faktycznego wynikającą z ustaleń zawartych w protokole kontroli, w tym opis ustalonych uchybień, z uwzględnieniem przyczyn ich powstania, zakresu, skutków oraz osób odpowiedzialnych za ich powstanie, a także termin usunięcia uchybień, nie krótszy niż 30 dni od dnia doręczenia wystąpienia pokontrolnego.

Art. 33.

1. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego, po zakończeniu postępowania kontrolnego, w terminie 14 dni, przekazuje organizacji pożytku publicznego wystąpienie pokontrolne. W przypadku powierzenia przeprowadzenia kontroli, organy, o których mowa w art. 29 ust. 3, przekazują wystąpienie pokontrolne organizacji pożytku publicznego oraz ministrowi właściwemu do spraw zabezpieczenia społecznego.

2. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego może wystąpić do sądu rejestrowego o wykreślenie informacji, o której mowa w art. 22 ust. 2, lub o wykreślenie organizacji, o której mowa w art. 22 ust. 3, z Krajowego Rejestru Sądowego, w przypadku:

- 1) nieusunięcia uchybień określonych w wystąpieniu pokontrolnym lub uchylania się od podania się kontroli przez organizację pożytku publicznego;
- 2) rażącego naruszenia przepisów prawa stwierdzonego w wyniku kontroli, o której mowa w art. 29.

3. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego występuje do sądu rejestrowego o wykreślenie informacji, o której mowa w art. 22 ust. 2, lub organizacji, o której mowa w art. 22 ust. 3, z Krajowego Rejestru Sądowego, w przypadku niespełniania wymogów, określonych odpowiednio w art. 20 oraz w art. 21, przez organizację pożytku publicznego, stwierdzonych w wyniku kontroli.

4. W przypadku wykreślenia organizacji pożytku publicznego lub informacji, o której mowa w art. 22 ust. 2, z Krajowego Rejestru Sądowego, organizacja ta jest obowiązana, w terminie 3 miesięcy od dnia utraty statusu organizacji pożytku publicznego, wykorzystać na realizację celów statutowych środki finansowe pochodzące z 1 % podatku dochodowego od osób fizycznych, o których mowa w art. 27 ust. 1.

5. Środki finansowe niewykorzystane w sposób i w terminie określonych w ust. 4 organizacja pozarządowa oraz podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 pkt 1 i 4 są obowiązane przekazać niezwłocznie na rzecz, prowadzącej działalność statutową w tym samym lub zbliżonym zakresie, organizacji pożytku publicznego wskazanej przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego, po uzyskaniu opinii Rady Działalności Pożytku Publicznego. Przekazanie środków nie stanowi w takim przypadku darowizny w rozumieniu odrębnych przepisów.

Art. 33a.

1. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego:

- 1) w przypadku naruszenia obowiązków, o których mowa w art. 23, w szczególności niezamieszczenia na stronie internetowej urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego w terminie sprawozdania finansowego i merytorycznego, lub zamieszczenia sprawozdań niekompletnych, lub budzących wątpliwości co do prawidłowości działalności organizacji pożytku publicznego, wzywa organizację pożytku publicznego do zaniechania naruszeń oraz przedstawienia niezbędnych wyjaśnień;

2)w przypadku niezastosowania się organizacji do wezwania w terminie 30 dni od jego otrzymania, występuje do sądu rejestrowego o wykreślenie informacji, o której mowa w art. 22 ust. 2, lub organizacji, o której mowa w art. 22 ust. 3.

2. Przepis ust. 1 ma zastosowanie również w przypadkach:

1) nienadestania do organu, który udzielił pozwolenia na przeprowadzenie zbiórki publicznej, sprawozdania z wyników zbiórki publicznej i ze sposobu użytkowania zebranych ofiar lub nieogłoszenia w prasie, w rozumieniu przepisów prawa prasowego, o zasięgu obejmującym co najmniej obszar, na którym zbiórka została przeprowadzona, wyników zbiórki publicznej i sposobu użytkowania zebranych ofiar;

2) nienadestania informacji o rozliczeniu środków pochodzących ze zbiórki publicznej lub informacji o otrzymanych darowiznach, o których mowa w ustawie z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz. U. z 2000 r. Nr 54, poz. 654, z późn. zm.);

3) prowadzenia:

a) placówek zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku, centrum integracji społecznej, domów pomocy społecznej, placówek opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówek opiekuńczo-terapeutycznych i interwencyjnych ośrodków preadopcyjnych, określonych w przepisach o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, oraz szkół lub placówek publicznych określonych w ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.), bez zezwolenia, PRZEPIS WCHODZI W ŻYCIE W TYM NOWYM BRZMIENIU 1 STYCZNIA 2012 R.

b) niepublicznego zakładu opieki zdrowotnej bez uzyskania wpisu do rejestru określonego w ustawie z dnia 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej (Dz. U. z 2007 r. Nr 14, poz. 89, z późn. zm.).

3. W przypadku powtarzającego się wykorzystywania otrzymanych dotacji niezgodnie z przeznaczeniem stwierdzonego decyzją organów administracji publicznej lub prawomocnym orzeczeniem sądu, minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego może wystąpić do sądu rejestrowego o wykreślenie informacji, o której mowa w art. 22 ust. 2, lub organizacji, o której mowa w art. 22 ust. 3.

Art. 33b.

Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe warunki, sposób i tryb przeprowadzania kontroli organizacji pożytku publicznego, w tym wzór upoważnienia do przeprowadzenia kontroli, uwzględniając konieczność zapewnienia jej sprawnego i skutecznego przebiegu.

Art. 34.

1. W zakresie nieuregulowanym niniejszą ustawą, do nadzoru i kontroli wydatkowania środków publicznych stosuje się odpowiednio przepisy o finansach publicznych.

2. Przepisy ust. 1, art. 28 i art. 30-33b nie wyłączają stosowania odrębnych przepisów dotyczących kontroli, a także uprawnień nadzorczych innych organów.

Rozdział 5

Rada Działalności Pożytku Publicznego

Art. 35.

1. Tworzy się Radę Działalności Pożytku Publicznego jako organ opiniodawczo-doradczy ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego.

2. Do zadań Rady należy w szczególności:

- 1) wyrażanie opinii w sprawach dotyczących stosowania ustawy;
 - 2) wyrażanie opinii o projektach aktów prawnych oraz programach rządowych, związanych z funkcjonowaniem organizacji pozarządowych oraz działalnością pożytku publicznego oraz wolontariatu;
 - 3) udzielanie pomocy i wyrażanie opinii w przypadku sporów między organami administracji publicznej a organizacjami pozarządowymi, lub podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3, związanych z działalnością pożytku publicznego;
 - 4) zbieranie i dokonywanie analizy informacji o prowadzonych kontrolach i ich skutkach;
 - 5) wyrażanie opinii w sprawach zadań publicznych, zlecania tych zadań do realizacji przez organizacje pozarządowe oraz podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 oraz rekomendowanych standardów realizacji zadań publicznych;
 - 6) tworzenie, we współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3, mechanizmów informowania o standardach prowadzenia działalności pożytku publicznego oraz o stwierdzonych przypadkach naruszenia tych standardów;
 - 7) wskazywanie kandydatów na członka Rady Narodowego Funduszu Zdrowia oraz rady oddziału wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia powoływanych na zasadach i w trybie określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.
3. Kadencja Rady trwa 3 lata, przy czym członek Rady nie może pełnić funkcji dłużej niż 2 kolejne kadencje.
4. Termin wyrażenia przez Radę opinii wynosi 30 dni od dnia doręczenia projektów aktów prawnych lub programów rządowych, związanych z funkcjonowaniem organizacji pozarządowych oraz działalnością pożytku publicznego oraz wolontariatu. Nieprzedstawienie opinii w terminie oznacza rezygnację z prawa do jej wyrażenia.

Art. 36.

1. Rada składa się z:

- 1) pięciu przedstawicieli organów administracji rządowej i jednostek im podległych lub przez nie nadzorowanych;
 - 2) pięciu przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego;
 - 3) dziesięciu przedstawicieli organizacji pozarządowych, związków i porozumień organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3.
2. Członków Rady powołuje i odwołuje minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego, z tym że powołanie członków Rady, reprezentujących:
- 1) organizacje pozarządowe, związki i porozumienia organizacji pozarządowych oraz podmioty wymienione w art. 3 ust. 3, następuje spośród kandydatów, z których każdy ma poparcie co najmniej 20 organizacji pozarządowych lub podmiotów określonych w art. 3 ust. 3, lub co najmniej 3 związków stowarzyszeń zrzeszających organizacje pozarządowe lub podmioty określone w art. 3 ust. 3;
 - 2) organy administracji rządowej i jednostki im podległe lub przez nie nadzorowane, następuje spośród osób zgłoszonych przez te organy i kierowników takich jednostek;
 - 3) jednostki samorządu terytorialnego, następuje spośród osób zgłoszonych przez stronę samorządową w Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego.
3. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego odwołuje członka Rady przed upływem kadencji:

- 1) na jego wniosek;
- 2) na wniosek podmiotu, o którym mowa w ust. 2, reprezentowanego przez tego członka;
- 3) w przypadku skazania członka Rady prawomocnym wyrokiem za przestępstwo popełnione z winy umyślnej;
- 4) jeżeli stał się trwale niezdolny do pełnienia obowiązków członka Rady z powodu choroby stwierdzonej orzeczeniem lekarskim;
- 5) w przypadku nieusprawiedliwionej nieobecności na trzech kolejnych posiedzeniach Rady.

Art. 37.

Posiedzenia Rady są zwoływane przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego lub na wniosek co najmniej jednej czwartej liczby członków Rady.

Art. 38.

Rada może:

- 1) powoływać ekspertów;
- 2) zapraszać do uczestnictwa w jej posiedzeniach przedstawicieli organów administracji publicznej i organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 niereprezentowanych w Radzie, a także przedstawicieli rad wojewódzkich, powiatowych i gminnych;
- 3) zlecać przeprowadzanie badań i opracowanie ekspertyz związanych z realizacją jej zadań.

Art. 39.

1. Koszty funkcjonowania Rady związane z obsługą, przeprowadzaniem badań i opracowywaniem ekspertyz, a także z uczestnictwem w jej posiedzeniach ekspertów, członków Rady i osób niebędących jej członkami, pokrywa się z części budżetu, której dysponentem jest minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego.
2. Za udział w pracach Rady przysługują diety oraz zwrot kosztów podróży na zasadach określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 77⁵ § 2 Kodeksu pracy.
3. Pracodawca jest obowiązany zwolnić pracownika będącego członkiem Rady od pracy w celu wzięcia udziału w posiedzeniach Rady. Za czas zwolnienia pracownik zachowuje prawo do wynagrodzenia ustalonego według zasad obowiązujących przy obliczaniu ekwiwalentu pieniężnego za urlop wypoczynkowy, pokrywanego z części budżetu, której dysponentem jest minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego.

Art. 40.

Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) tryb powoływania członków Rady, uwzględniając potrzebę zapewnienia reprezentatywności organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3, różnorodność rodzajów działalności pożytku publicznego oraz terminy zgłaszania kandydatów na członków Rady;
- 2) organizację i tryb działania Rady oraz zasady uczestnictwa w jej pracach przedstawicieli organów administracji publicznej i organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 niereprezentowanych w Radzie.

Art. 40a.

Rada przedstawia ministrowi właściwemu do spraw zabezpieczenia społecznego, na koniec kadencji, sprawozdanie ze swojej działalności.

Art. 41.

Obsługę administracyjno-biurową Rady zapewnia urząd obsługujący ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego.

Rozdział 6

Wojewódzkie, Powiatowe i Gminne Rady Działalności Pożytku Publicznego

Art. 41a.

1. Marszałek województwa na wspólny wniosek co najmniej 50 organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3, prowadzących działalność na terenie województwa, może utworzyć Wojewódzką Radę Działalności Pożytku Publicznego, jako organ konsultacyjny i opiniodawczy, zwaną dalej „Radą Wojewódzką”.

2. Do zadań Rady Wojewódzkiej należy w szczególności:

- 1) wyrażanie opinii w sprawach dotyczących funkcjonowania organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3, w tym w zakresie programów współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3;
- 2) wyrażanie opinii o projektach uchwał i aktów prawa miejscowego dotyczących sfery zadań publicznych, o której mowa w art. 4;
- 3) udzielanie pomocy i wyrażanie opinii w przypadku sporów między organami administracji publicznej a organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3;
- 4) wyrażanie opinii w sprawach dotyczących zadań publicznych, w tym zlecenia tych zadań do realizacji przez organizacje pozarządowe oraz podmioty wymienione w art. 3 ust. 3, oraz w sprawach rekomendowanych standardów realizacji zadań publicznych;
- 5) wyrażanie opinii o projekcie strategii rozwoju województwa.

3. Termin wyrażenia przez Radę Wojewódzką opinii wynosi 30 dni od dnia doręczenia odpowiednio projektu programu współpracy oraz projektu strategii rozwoju województwa. Nieprzedstawienie opinii w terminie oznacza rezygnację z prawa do jej wyrażenia.

4. Kadencja Rady Wojewódzkiej trwa 2 lata.

Art. 41b.

1. Rada Wojewódzka składa się z:

- 1) przedstawiciela wojewody;
- 2) przedstawicieli marszałka województwa;
- 3) przedstawicieli sejmiku województwa;
- 4) przedstawicieli organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3, prowadzących działalność na terenie województwa.

2. Przedstawiciele organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3, prowadzących działalność na terenie województwa, stanowią co najmniej połowę składu Rady Wojewódzkiej.

3. Członków Rady Wojewódzkiej powołuje i odwołuje marszałek województwa, z tym że powołanie członków Rady Wojewódzkiej, reprezentujących organizacje pozarządowe lub podmioty wymienione w art. 3 ust. 3, następuje spośród kandydatów zgłoszonych przez te organizacje lub podmioty.

4. Zarząd województwa określi, w drodze uchwały, tryb powoływania członków Rady Wojewódzkiej, uwzględniając potrzebę zapewnienia reprezentatywności organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3, w zakresie form prawnych i rodzajów działalności pożytku publicznego tych organizacji i podmiotów, a także terminy i sposób zgłaszania kandydatów na członków Rady Wojewódzkiej.

5. Marszałek województwa odwołuje członka Rady Wojewódzkiej przed upływem kadencji:

- 1) na jego wniosek;

- 2) na wniosek podmiotu, o którym mowa w ust. 1 pkt 1 i 4;
 - 3) w przypadku skazania członka Rady Wojewódzkiej prawomocnym wyrokiem za przestępstwo popełnione z winy umyślnej;
 - 4) jeżeli stał się trwale niezdolny do pełnienia obowiązków członka Rady Wojewódzkiej z powodu choroby stwierdzonej orzeczeniem lekarskim;
 - 5) w przypadku nieusprawiedliwionej nieobecności na trzech kolejnych posiedzeniach Rady Wojewódzkiej.
6. Zarząd województwa określi, w drodze uchwały, organizację i tryb działania Rady Wojewódzkiej, biorąc pod uwagę potrzebę zapewnienia sprawnego funkcjonowania Rady Wojewódzkiej.
7. Zarząd województwa pokrywa koszty przejazdów członków Rady Wojewódzkiej na warunkach określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 77⁵ § 2 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy i koszty ekspertyz związanych z realizacją zadań Rady Wojewódzkiej.

Art. 41c.

1. Rada Wojewódzka obraduje na posiedzeniach.
2. Uchwały Rady Wojewódzkiej są podejmowane zwykłą większością głosów w obecności co najmniej połowy członków Rady Wojewódzkiej.

Art. 41d.

Do Rady Wojewódzkiej stosuje się odpowiednio przepisy art. 37 i 38, przy czym uprawnienia ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego przysługują marszałkowi województwa.

Art. 41e.

1. W powiecie lub w gminie może być utworzona odpowiednio Powiatowa lub Gminna Rada Działalności Pożytku Publicznego, jako organ konsultacyjny i opiniodawczy, zwana dalej odpowiednio „Radą Powiatową” lub „Radą Gminną”.
2. Radę Powiatową lub Radę Gminną może utworzyć organ wykonawczy właściwej jednostki samorządu terytorialnego na wniosek organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3, prowadzących działalność odpowiednio na terenie powiatu lub gminy.
3. Kadencja Rady Powiatowej oraz Rady Gminnej trwa 2 lata.

Art. 41f.

Rada Powiatowa oraz Rada Gminna składa się z:

- 1) przedstawicieli organu stanowiącego odpowiednio powiatu lub gminy;
- 2) przedstawicieli organu wykonawczego odpowiednio powiatu lub gminy;
- 3) przedstawicieli organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3, prowadzących działalność na terenie odpowiednio powiatu lub gminy, stanowiących co najmniej połowę członków.

Art. 41g.

Organ stanowiący odpowiednio powiatu lub gminy określi, w drodze uchwały, tryb powoływania członków oraz organizację i tryb działania odpowiednio Rady Powiatowej lub Rady Gminnej, biorąc pod uwagę potrzebę zapewnienia reprezentatywności organizacji pozarządowych oraz podmiotów, o których mowa w art. 3 ust. 3, terminy i sposób zgłaszania kandydatur na członków Rady Powiatowej lub Rady Gminnej oraz potrzebę zapewnienia sprawnego funkcjonowania tych Rad.

Art. 41h.

Rada Wojewódzka, Rada Powiatowa oraz Rada Gminna współpracują ze sobą na zasadach partnerstwa i suwerenności stron, w szczególności przez wzajemne informowanie się o kierunkach działań.

Art. 41i.

1. Do zadań Rady Powiatowej oraz Rady Gminnej należy w szczególności:

- 1) opiniowanie projektów strategii rozwoju odpowiednio powiatów lub gmin;
- 2) opiniowanie projektów uchwał i aktów prawa miejscowego dotyczących sfery zadań publicznych, o której mowa w art. 4, oraz współpracy z organizacjami pozarządowymi i podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3, w tym programów współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3;
- 3) wyrażanie opinii w sprawach dotyczących funkcjonowania organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3;
- 4) udzielanie pomocy i wyrażanie opinii w przypadku sporów między organami administracji publicznej a organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3;
- 5) wyrażanie opinii w sprawach dotyczących zadań publicznych, w tym zlecenia tych zadań do realizacji przez organizacje pozarządowe oraz podmioty wymienione w art. 3 ust. 3, oraz w sprawach rekomendowanych standardów realizacji zadań publicznych.

2. Termin wyrażenia przez Radę Powiatową lub Radę Gminną opinii wynosi 14 dni od dnia doręczenia odpowiednio projektu programu współpracy oraz projektu strategii rozwoju powiatu lub gminy. Nieprzedstawienie opinii w terminie oznacza rezygnację z prawa do jej wyrażenia.

**DZIAŁ III
WOLONTARIAT**

**Rozdział 1
Przepisy ogólne**

Art. 42.

1. Wolontariusze mogą wykonywać, na zasadach określonych w niniejszym rozdziale, świadczenia na rzecz:

- 1) organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 w zakresie ich działalności statutowej, w szczególności w zakresie działalności pożytku publicznego, z wyłączeniem prowadzonej przez nie działalności gospodarczej,
- 2) organów administracji publicznej, z wyłączeniem prowadzonej przez nie działalności gospodarczej,
- 3) jednostek organizacyjnych podległych organom administracji publicznej lub nadzorowanych przez te organy, z wyłączeniem prowadzonej przez te jednostki działalności gospodarczej,
- 4) podmiotów leczniczych w rozumieniu przepisów o działalności leczniczej w zakresie wykonywanej przez nie działalności leczniczej – zwanych dalej „korzystającymi”.

2. Przepisy niniejszego rozdziału stosuje się odpowiednio do wolontariuszy wykonujących na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej świadczenia na rzecz organizacji międzynarodowych, jeżeli postanowienia umów międzynarodowych nie stanowią inaczej.

3. Członek stowarzyszenia może również wykonywać świadczenia, jako wolontariusz, na rzecz stowarzyszenia, którego jest członkiem.

Art. 43.

Wolontariusz powinien posiadać kwalifikacje i spełniać wymagania odpowiednie do rodzaju i zakresu wykonywanych świadczeń, jeżeli obowiązek posiadania takich kwalifikacji i spełniania stosownych wymagań wynika z odrębnych przepisów.

Art. 44.

1. Świadczenia wolontariuszy są wykonywane w zakresie, w sposób i w czasie określonych w porozumieniu z korzystającym. Porozumienie powinno zawierać postanowienie o możliwości jego rozwiązania.
2. Na żądanie wolontariusza korzystający jest obowiązany potwierdzić na piśmie treść porozumienia, o którym mowa w ust. 1, a także wydać pisemne zaświadczenie o wykonaniu świadczeń przez wolontariusza, w tym o zakresie wykonywanych świadczeń.
3. Na prośbę wolontariusza korzystający może przedłożyć pisemną opinię o wykonaniu świadczeń przez wolontariusza.
4. Jeżeli świadczenie wolontariusza wykonywane jest przez okres dłuższy niż 30 dni, porozumienie powinno być sporządzone na piśmie.
5. Do porozumień zawieranych między korzystającym a wolontariuszem w zakresie nieuregulowanym niniejszą ustawą stosuje się przepisy ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny.

Rozdział 2

Przepisy szczególne

Art. 45.

1. Korzystający ma obowiązek:

- 1) informować wolontariusza o ryzyku dla zdrowia i bezpieczeństwa związanym z wykonywanymi świadczeniami oraz o zasadach ochrony przed zagrożeniami;
 - 2) zapewnić wolontariuszowi, na dotyczących pracowników zasadach określonych w odrębnych przepisach, bezpieczne i higieniczne warunki wykonywania przez niego świadczeń, w tym – w zależności od rodzaju świadczeń i zagrożeń związanych z ich wykonywaniem – odpowiednie środki ochrony indywidualnej;
 - 3) pokrywać, na dotyczących pracowników zasadach określonych w odrębnych przepisach, koszty podróży służbowych i diet.
2. Korzystający może pokrywać, na dotyczących pracowników zasadach określonych w odrębnych przepisach, także inne niezbędne koszty ponoszone przez wolontariusza, związane z wykonywaniem świadczeń na rzecz korzystającego.
3. Korzystający może pokrywać koszty szkoleń wolontariuszy w zakresie wykonywanych przez nich świadczeń określonych w porozumieniu, o którym mowa w art. 44 ust. 1.
4. Wolontariusz może, w formie pisemnej pod rygorem nieważności, zwolnić korzystającego w całości lub w części z obowiązków wymienionych w ust. 1 pkt 3.

Art. 46.

1. Wolontariuszowi mogą przysługiwać świadczenia zdrowotne na zasadach przewidzianych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.
2. Wolontariuszowi przysługuje zaopatrzenie z tytułu wypadku przy wykonywaniu świadczeń, o których mowa w art. 42, na podstawie odrębnych przepisów, z zastrzeżeniem ust. 3.

3. Wolontariuszowi, który wykonuje świadczenia przez okres nie dłuższy niż 30 dni, korzystający zobowiązany jest zapewnić ubezpieczenie od następstw nieszczęśliwych wypadków.

4. Jeżeli porozumienie zawarte między korzystającym a wolontariuszem dotyczy delegowania wolontariusza do wykonywania świadczeń na terytorium innego państwa, na obszarze którego trwa konflikt zbrojny, wystąpiła klęska żywiołowa lub katastrofa naturalna, korzystający jest obowiązany zapewnić wolontariuszowi ubezpieczenie od następstw nieszczęśliwych wypadków oraz ubezpieczenie kosztów leczenia podczas pobytu za granicą, jeżeli kosztów tych nie pokrywa się z innego tytułu, w szczególności na podstawie przepisów o koordynacji, w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych. Przepisu ust. 2 i 3 nie stosuje się.

5. Jeżeli delegowanie wolontariusza do wykonywania świadczeń na terytorium innego państwa ma miejsce w warunkach innych niż wskazane w ust. 4, korzystający może zapewnić wolontariuszowi ubezpieczenie od następstw nieszczęśliwych wypadków oraz ubezpieczenie kosztów leczenia podczas pobytu za granicą, jeżeli kosztów tych nie pokrywa się z innego tytułu, w szczególności na podstawie przepisów o koordynacji, w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych. Przepisu ust. 2 nie stosuje się.

6. Korzystający może zapewnić wolontariuszowi ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej, w zakresie wykonywanych świadczeń.

Art. 47.

Korzystający ma obowiązek poinformować wolontariusza o przysługujących mu prawach i ciężących obowiązkach oraz zapewnić dostępność tych informacji.

Art. 48.

Jeżeli porozumienie zawarte między korzystającym, o którym mowa w art. 42 ust. 1 pkt 2 i 3, a wolontariuszem dotyczy wydelegowania wolontariusza w celu wykonywania przez niego świadczeń na terytorium innego państwa, na podstawie umowy międzynarodowej wiążącej Rzeczpospolitą Polską, wolontariuszowi przysługuje prawo do świadczeń i pokrycia kosztów ogólnie przyjętych w stosunkach danego rodzaju, chyba że umowy międzynarodowe stanowią inaczej.

Art. 49.

Wydatki na cele, o których mowa w art. 45 ust. 1 i 3 oraz w art. 46 ust. 3 i 6 stanowią:

- 1) koszty prowadzenia działalności statutowej organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 jako korzystających;
- 2) koszty korzystających, o których mowa w art. 42 ust. 1 pkt 2 i 3.

Art. 50.

Wartość świadczenia wolontariusza nie stanowi darowizny na rzecz korzystającego w rozumieniu przepisów Kodeksu cywilnego oraz przepisów podatkowych.

Art. 50a.

Rada Ministrów, na podstawie informacji uzyskanych od organów administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego, przedstawia co dwa lata Sejmowi i Senatowi Rzeczypospolitej Polskiej, sprawozdanie ze stosowania ustawy w terminie do dnia 30 września roku następującego po upływie okresu sprawozdawczego.

Art. 50b.

1. Kto, działając w imieniu organizacji pozarządowej, podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 lub innych podmiotów, które nie są organizacjami pożytku publicznego, informuje organ

administracji publicznej, osobę fizyczną lub prawną, że organizacja lub podmiot status taki posiada, podlega karze grzywny.

2. Orzekanie w sprawach, o których mowa w ust. 1, następuje w trybie przepisów ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz. U. z 2008 r. Nr 133, poz. 848, z późn. zm.).

Art. 51.

Pierwsza kadencja Rady, o której mowa w art. 35 ust. 1, trwa 2 lata.

Art. 52.

Rada Ministrów przedstawi Sejmowi i Senatowi Rzeczypospolitej Polskiej w terminie do dnia 30 czerwca 2005 r. sprawozdanie z działania ustawy za okres od dnia jej wejścia w życie do dnia 31 grudnia 2004 r.

Art. 53.

Ustawa wchodzi w życie na zasadach określonych w odrębnej ustawie.

2013

Zmiany w ustawie o pożytku od 1 stycznia 2013 r. dotyczące sprawozdawczości OPP

W art. 23 po ust. 6b dodaje się ust. 6c–6e w brzmieniu:

6c. Organizacja pożytku publicznego, która w roku obrotowym, za który sporządza sprawozdanie finansowe i merytoryczne ze swojej działalności, osiągnęła przychód nieprzekraczający 100 000 zł, zamieszcza na stronie internetowej urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego, w terminie, o którym mowa w ust. 6 lub w ust. 6b, sprawozdanie, o którym mowa w ust. 1 i 1a, w formie uproszczonego sprawozdania merytorycznego.

6d. Uproszczone sprawozdanie merytoryczne, o którym mowa w ust. 6c, zawiera:

- 1) dane o organizacji pożytku publicznego;
- 2) opis prowadzonej działalności pożytku publicznego i działalności gospodarczej wraz z podaniem kodów PKD;
- 3) ogólne informacje o uzyskanych przychodach i poniesionych kosztach;
- 4) podstawowe informacje o:
 - a) zatrudnieniu oraz kwocie wynagrodzeń,
 - b) członkach oraz wolontariuszach;
- 5) informacje o:
 - a) uzyskanym przychodzie z 1% podatku dochodowego od osób fizycznych,
 - b) sposobie wydatkowania środków pochodzących z 1% podatku dochodowego od osób fizycznych,
 - c) poniesionych kosztach administracyjnych,
 - d) działalności zleconej przez organy administracji publicznej,
 - e) korzystaniu z uprawnień,
 - f) przeprowadzonych kontrolach.

6e. Sprawozdanie merytoryczne, o którym mowa w ust. 1 i 1a, zawiera:

- 1) dane o organizacji pożytku publicznego;
- 2) określenie celów statutowych;